

A Vasárnapi Ujság hetenkint egyszer nagy negyedrében egy és fél iven jelenik meg. — Előfizetési díj Buda-Pesten házhoz küldve vagy postai úton külön a Vasárnapi Ujságra félfévre 3 ft., a Politikai Ujdonságokkal együtt 5 ft. uj pénzben. — A Vasárnapi Ujság a Magyar Sajtóval együtt (a Politikai Ujdonságok nélkül) félfévre 10 ft., évnegyedre 5 ft. uj pénzben. — Az előfizetési díj a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (Pest, egyetem-utca 4. szám) bérmentve utasítandó.

Zsedényi Eduárd.

Kétséget nem szenved, hogy Zsedényi neve e pillanatban a legismertebb nevek egyike az országban. Nem vizsgáljuk az okokat, elég legyen megemlitenünk az el nem vitázható tény, mely egyúttal arra is ösztönzött, hogy e férfiú arczképét bemutassuk olvasóinknak. Nem lehet itt feladatunk, a közelmúlt idő eseményeinek rajzát adni: a protestánsok ügyében kiadott legfelsőbb szeptemberi patens, a kézsmárki gyűlés, az első kiáltó szózat, mely ott Zsedényi ajkairól hangzott, az ő perbefogatása, elítéltetése, bezáratása, a gyorsan érkezett megkegyelmezés, a kassai nép lelkesedése, midőn a szabadságát visszanyert férfiut üdvözlé stb. stb. mind nem tartoznak mondandóink közé. Ezen események láncolata még friss emlékezetében van minden olvasónak.

Régibb időkről akarunk s lehet is szólnunk. Zsedényi Magyarország közéletében már régen nevet vívott ki magának, még pedig az államférfiak azon sorában, melyet a népszerűség nimbusa vajmi ritkán szokott körül sugározni. Zsedényi, ki korán, mint szepesmegyei jegyző kezdte államszolgálatát s fokozatosan előléptetve, udvari tanácsos s a magyar királyi kancelláriánál Bécsben előadó lett, 1832-től 1848-ig Szepesmegye nagyhirű követe volt négy fontos országgyűlésen. A conservatívek táborába tartozott s következetes híve volt a kormánypártnak mind végig. Alkotmányos országban pártok s politikai jellemek vannak, s a szégyen nem az, egyik vagy másik párthoz tartozni, hanem férfiatlan: a következetlenség, a meggyőződés hiánya, a különböző pártokkal való kaczerködés. Ily vádat Zsedényi ellen intézni nem

lehetett soha; ő azok közé tartozott, kik egy ország boldogságának föltételei között első helyen látják azt, hogy erős kormány legyen, s az ország ős törvényeire támaszkodva, ez utóbbit támogatta minden nyilvános szava és tette által teljes erejéből.

Daczára politikai jelleme érintett tulajdonainak, Zsedényi, a határozott kormánypárti férfiú, a magyar országgyűlések követi táblájának egyik legszivesebben hallgatott szónoka volt. — Egy azon időbeli jellemrajzban olvassuk róla többi között:

„az alsó táblán minden színű párt egyaránt büszke lehet arra, hogy ékes körét ily nagy talentumu és szép előadásu szónok disziti. — Ily férfiúval együtt vinni, vagy bár vele szembeszállni, ellene harczra kelni, akárkinek is mindenkor dicsőség, mert valóban nem könnyű dolog. S igazán megtörténik néha, miként az alsótábla legjelesebb szónokai harczolnak ellene, s ő egyes egyedül védelmezi magát, egyes egyedül fogja fel a csapásokat, s bár e szellemi csatán gyakran kap sebeket de viszont ő is szokott osztani, kivált ha a második sorbeliekkel van baja.“

Zsedényi ritkán indult ki sikert ígérő, csalogató új theoriák elveiből, hanem többnyire ragaszkodott az ősi alkotmány szelleméhez, mindenféleképp magyarítható törvényeihez s néha ezek leggyengébb oldalait használta — különösen védelmi állapotában — legerősebb védpaizsaul; de azért a haladásnak, javításnak koránsem volt makacs ellensége. Mások az ő pártja közül szintén sokat szólottak, de beszédeik többnyire hatás nélküli üres hangok valának, melyeket a szabadelvű párt jeles szónokai ritkán méltattak még csak

ZSEDÉNYI EDUÁRD.

ellenmondásra is. Zsedényi ritkán szólalt meg úgy, hogy beszéde maga után sok más beszédet, sőt néha egész háborúságot ne vont volna. Ez csalhatlanul bizonyítja, mikép a legnépszerűbb szabad-
elví követek is ezen éles eszű ellenféllel harezolni, mindenkor méltó, érdemes dolognak tartották.

Zsedényi szónoki eladása izléssel is volt párosulva, s szorosan kerítve mindig a közönségeset, nyersét, szenvedőt, az neme-
sebb, művészebb színt is öltött magára. Mindig komoly, ünnepies méltósággal beszélt, hangja erőteljes, csengő; arczbeszéde élénk kifejezésű, tagjártatása kerekded volt. Lovagias önérzettel vívott s szónoklatával sokszor oly tárgyakat is kedvező színben tudott előállítani, melyeket a többség nem csak nem helyeslett, hanem valóban rosznak, rutaknak tartott. Beszédeit még az ellenpártiak sem tartották unalmasnak, izetlennek, sőt még a türelmetlen országgyűlési fiatalság is figyelemmel kísérte hatályos szónoklatát.

Legyen elég e futólagos rajz Zsedényi 1848 előtti politikai szerepléséről. Ez utóbbi akkor teljesen meg is szűnt. A lefolyt évtizedben a politikától teljesen elvonulva, inkább magánügyeinek élt, a telet rendszeresen Bécsben, a nyarat szepesmegyei birtokán, többnyire pedig a regényes Tátrafüreden tölté, míg mult ősszel az események ismét felszínre emelék. Zsedényi most java korabeli ember s a mint van politikai multja, ha az Isten engedi, e haza jövőjében is szerep jutand az ő tehetségének, tanulmányainak, tapasztalásainak.

A vén muzsikus.

Szegény vén muzsikus, milyen úgról szakadt!
Folton-folt ruháján, s mégis rongyos szörnyen,
Alig ismerni meg, vörös volt-e zöld-e,
S egy uj már elférne foltnak rajta könnyen.
Egy huszár-köponyeg lóg vékony nyakában,
De ellene a szél ki s be jár rajt' szépen;
Szörnyü bú van arczán, sziate látni rajta:
Hogy nincsen egy árva krajozar, a zsebében.

Ott van a kezében rozszant hegedűje,
A nemzeti zene tépott bibliája,
Abban van öröme, abban van bánatja
S a mit ért s szenvedett a magyar hazája . . .
Ott koncsorog mindig a kocsmajátékon,
Nem mer most bemenni . . . néha néz be épen,
Várja hogy behíjják, és nagyokat sohajt
Szörnyü bánatjában, néma keservében.

Ha jön egy vigadó — ritka vendég most már —
A sarokba szorul kályha közelébe,
Majd rá kezdi azt a siró-rívó nótát,
Min sir a hegedű, sir az ember szíve; —
A vigadó vendég is busolni kezd már,
Egyet kurjant néha, s nagyot iszik rája:
„Igyál te vén cigány“ szól hozzá a vendég,
S ő nem nagy ur, hogy a sok kínálást várja . . .

Aztán tovább húzza . . . százsorta szomorubb
Lesz reszkető keze alatt a bus nóta.
Régi nóták, s mégis mind olyan szomoruk,
Mintha tán örömiük soha ee lett volna . . .
De elég a búból! Hagyjunk máskorra is,
S szilaj tánczot jár a vonó vén kezében,
Vigat-frisset akar, de nem birja tovább,
Elfelejtette már ezeket ő régen! . . .

Le-leszakad egy hur, nyútt már a vonó is;
De ő azért tovább szakadatlan húzza, —
Ugy oda szoritja melléhez azt a fát,
Hogy megreszket bele a hegedű hurja;
S reáborul arczzal régi pajtására,
Most szól legbusabban az a régi nóta,
Mintha az egy ember, szerencsétlen ember
Bánatos keserve s története volna!

„Vén cigány vagyok már, mindennap egy nótát
Felejték. Oh bár ne is tanultam volna!
Nem keresek semmit! Nem vigad már senki!
Az életnél vigabb a legbusabb nóta!
A falhoz vágjam-e rozszant hegedűmet,
Vagy befűtsek vele e hideg időben?
Hej csak ne volna oly nehéz a koldulás . . .
Mert hiszen koldus lesz, koldus lett belőlem! . . .“

„Kocsmáros bort ide, bort ide előmbe!
Hadd fojtsam el benne a keserűségem . . .
Mozduljon! . . . Pénzt akar? nem hitelbe kérek,
Itt van a hegedűm . . . Nincs már rá szükségem.
Bort adjon hát érte, bort adjon most nekem,
Da a vonó enyém, szükségem van rája,
Koldusbotom lesz az, de mig koldus lennék;
Ur akarok lenni egyszer s utoljára!“

K. . . . Béla.

Hurbán bég.

Elbeszélés. Irta JÓKAI MÓR.

Aradról északkeletnek mintegy nyolcz óra járásnyira fekszik Dézna helység; jelenleg csendes philosophi kedélynek való hely; olyan nyugodalmas válopont észak és dél között, a hol még a szülő is diszlik és tetszetős bort ad, hanem már a fenyő is nagyot nő. Még pedig nemcsak a gondosan művelt déli hegyoldalokban s az uraságok parkjaiban, hanem az elvadult pagonyokban is, a hol a kiemelkedő fenyőtörzs derekát sudara hegyéig befutja a vadontermő borág.

A hegyek közöl erős patak jö elő, mely most megkerüli a helységet, s a ráépült vashámor gépeit tartja messzecsattogó munkában; a völgyi utakon széles oláh társzekerek csörömpölnek, mik a vasbányákból hordják a nyers érczet az olvasztókba; az érczke-
rekek, az olvasztók számára nincs sem éjjel, sem nappal; környékük messzire terítve van fekete érczsalakkal és szénporral; s a halomra hányt vöröses vastörmelék négyszerte magasabban emelkedik, mint az épület teteje.

Mindenkinek ide alant van dolga, hivatása, baja, és öröme; arra a várra ott fenn a dombon senkisémm gondol már, pedig még a vár sánczain most is diszlenek az orgona-bokrok, s minden tavasszal kivirítanak, hogy a pusztá kőfal egészen lilaszin prémet kap tőlük. Pedig abban az időben, mikor ezeket oda ültették, még Stambulban is a nagy ur szerelji kertében cserepekben ápolták a syringát.

A vár széles pinczefalai közt most is keresnek még kincseket s találnak helyettük csontokat és betört koponyákat; mikor aztán a kincskeresési kedv elmulik, megint nem gondol rá sokáig senki.

A várhegy oldalában van egy széles négyszögü tér, eleven sövénynyel bekerítve, s gyümölcsfákkal beültetve. Ez is régi kert lehet már; a sok százados diófák odú tanúskodnak régisége felől. A kert aljában áll egy kis hegyes tetejü kerek épület, olyanforma, mint egy félbehagyott mecsettorony; ez még az ujabbkori birtokosok által épen van tartva, s a köznép úgy nevezi, hogy „palota.“

Én szeretem ezt a völgybe szállt korszakot; nem bánom, ha minden vár romná lesz is egy időben.

Dézna vár denevéreinek sincs nagyobb nyugalmuk a kísértéktől, mint más omladékok szárnyas lakóinak; a kik valószínűleg az éjjeli uraságok postái gyanánt szolgálnak, azért repkednek északa alá s fel.

Magyar emberek építették ezt a várat; legutoljára Kornisok kezén volt; s hogy Nagyvárad és Boros-Jenő török kézre jutott, ezt is könnyü szerrel elvette az ozmán s azontul török ur parancsolt belőle a vidéknek.

Még könnyü munka volt akkor török urnak lenni, nem úgy, mint most! nem alkalmatlankodtak akkor orosz, francia és angol követek a magas portánál kellemetlen kérdezősködésekkel, nem ütögettek tenyérrel a hathumáyumra vakmerő alattvalók a szkupstinákon; nem hirdették nagyszájú ujságírók Európaszerte a keresztyének válogatott szenvedését; a „beteg embernek“ még akkor nagyon jó gyomra volt: szegény megrágott nemzeteket megemészteni.

„Fizess és hallgass!“ gyönyörü jelszó volt. Azóta is sokat használták már; teheti, a ki birja.

Hurbán bég volt Déznavár parancsoló ura; neki pedig parancsolt a borosjenői basa, Hasszán.

Egyszer a többi között a basa és a bég együtt üldögéltek a közel menyházai kéjlakban, mely még Dézna várához tartozott, s mint hires fürdőhely, a mosdani rettenetesen szerető török urak kedvencz mulatóhelye volt. Ott ültek a kömedenczében, bugyogó viz közepén és hosszú kacskaringós száru narghyléből szitták a mennyei dohányfüstöt; azon vitatkozva egymással, melyik vitte közölköz a nép megigázásának tudományát nagyobb tökéletességre?

— Engem a legyek a multkor nagyon boszantottak a verőfé-

nyen, szolt a borosjenői basa, másnap megparancsoltam a parasz-
toknak, hogy nekem két véka eleven legyet szedjenek össze egy hét
alatt. Bizony mondom, hogy összeszedték.

— Az semmi; felelt rá Hurbán bég. Váram alatt a tóban na-
gyon sok béka lakik, s azok engem éjszaka nem hagynak alnni
fertelmes ümmögésükkal. Annálfogva kiadám a parancsolatot a
bíráknak, hogy nekem reggeltől estig czirkálókat rendeljenek a tó
mellé, a kik folyvást köveket hajigáljanak a tóba; — azóta megné-
multak a békák.

— Ez mind csak tréfa; de én legközelebb kihirdettetém a fal-
vakon, hogy parasztnak nem szabad arany- és ezüstpénzt tartani,
mert az nemes pénz; parasztnak paraszt pénz való, rézből, azért min-
denki siessen azt Jenőben beváltani, mert a kinél két hét múlva
arany vagy ezüst pénzt találok, azt rabul elviszem. — Azóta nem
győznek a rézbányai kovácsműhelyek elég aspert és lengyelgarast
kalapálni, úgy hordja a nép a pénzt Jenőre beváltani.

— Ez is jó; de én még többet tettem. Ez a magyar és oláh nép
még is csak sok mihozzánk képest, hiszen százra esik egy török.
Ha egyszer eszébe jutna neki, hogy ránk fekügyék, a pusztá terhé-
vel agyonnyomna. Hogy azonban még csak ne is gondolhassanak
valami lázadásra, azt cselekedtem, hogy megtiltám a parasztnak,
akármiféle fegyvert, avagy öldöklő szerszámot magánál tartani.
Ásót nem szabad nekik tartani, csak falapátot; fejsze helyett fü-
részt, vasvilla helyett favillát, kasza helyett sarlót, még kést sem
szabad nekik tartani: mert az is öldöklő szerszám.

— De hát akkor mivel metszik meg a szőlőt, meg a kenyeret?
— A szőlőt metszhetik csizmadia dikicsesél; a buzakenyérről
pedig már elszoktattam őket s a málé-kenyérhez nem kell kés,
mert az török.

(Folytatás következik.)

Sárospatak és régi vára.

Zemplénmegye déli termékeny része *Hegyaljának* nevezetik,
és bátran mondhatjuk, hogy az egyike honunk legszebb és legne-
vezetesebb vidékeinek.

Az északról délfelé húzódó Kárpát-bérczek ágazatai itt szelid
hegyekké és mosolygó dombökká válnak, melyeken ama világhírű
borág tenyészik, mely belföldön úgy, mint külföldön, sőt az egész
ismert földrészen, egyaránt nevezetes.

Mindenkit meglep e festői vidék szépsége, és a szemlélőben
maradandó benyomást idéz elő e nemcsak kies, de egyszersmind a
természet minden gazdagságaiban bővelkedő tágas völgy, melyet
nyugatról a szelid hullámzású termékeny hegyek, keletről pedig a
Bodrog szöke vizének habjai vesznek körül. Északkeletre Ungvár
havasai, északra Ujhely kúpidomu Sátorhegyei nyulnak fel méltó-
ságteljesen. Végre délre Tokaj csucsos bércze tűnik fel magánosan
s zárja be a láthatárt.

E szép vidéken fekszik Sárospatak, s annak mintegy fővárosát
képezi. (Hü képét a Bodrog balpartjáról, Kis-Pataktól fölveve, kö-
zöljük.) Vannak, kik állítják, hogy Sárospatak már nem tartozik a
Hegyalja vidékéhez, de én azt hiszem, hogy, ha természeti helyze-
tét, fekvését tekintjük, önként láthatjuk, hogy az semmiben sem
különbözik a többi hegyaljai helységektől; és tudnunk kell, hogy
e némelyek állítása is onnan veheti csak eredetét, hogy egy két
itteni földesur Mária Terézia idejében készakarva nem hagyta szö-
lőit a hegyaljaiak sorába igtatni, mivel egy 1779 ki kir. rendelet a
hegyaljai szőlőgazdák asszuborától a dézmát felmenteti.

Régenten Sárospatakot *Retel-Patakának* is nevezték, mivel
Árpád e helyet vidékével együtt Retel kún vezérnek ajándékozta,
miről Béla király Névtelen jegyzője következőleg ír: „Árpád vezér
követe pedig, Ond, Ete atyja, Ketel, Alap-Tolma Alap-Tolma atyja
és Tarczal kún vitéz, kinek magában magva szakadt, elindulván a
Bodrog vizén átusztatának azon helyen, hol a Sátorhalomtól eredő
kis patak a Bodrogba szakad. És így átkelvén a Bodrog vizén, mi-
dön az említett kis patakon vigan át akarnának kelni, akkor *Ketel*
lova megbotolván, az árvizbe elmerült, és társai segítségével alig
szabadul meg a haláltól. Akkor ezen patakot Ketel társai nevet-
ségből *Ketel* patakának nevezik; és aztán Árpád vezér a maga ke-
gyelméből azon egész földet minden lakóival, Sátorhalomtól
kezdve a Tolcsva vizéig, annak a Ketelnek ajándékozta.

„E mocsáros patak Sárospataktól északra Ardó falu fölött sza-
kad a Bodrogba, melytől aztán a vidék és a város is nevezetét
nyerte, és sokáig Retel patakának hivatott; ámbar hibásan, mert

nem Retel-, hanem *Ketel*-nek hívták a kún vezért, és e név csak az
újabb korban, Névtelen jegyzőnk mult századi hibás kiadásai után
jöhetett divatba. (Lásd Béla király Névtelen jegyzőjének legújab-
ban megjelent fordítását *Szabó Károlytól*.)

A Ketelektől 1047-ben I. András elcserélte Patakot, és az
orosz fejedelmi származású hitvesének Anastaziának adta jegy-
ajándokul, kinek kedvenc lakhelye volt ez; valamint később
II. András király nejének is. 1221-ben II. András Patakon alkotá
az első remete szent Pál szerzeteseinek Thuronyi (Toronyai) zár-
dájukat, mely később Ujhelybe vitetett által. IV. Béla alatt a Do-
mikos szerzetnek nagyszerű zárdája volt itt, s 1254-ben nagyszerű
gyűlést is tartottak itt a dominicanusok a szent Vincze dombján.
— 1262. V. István IV. Béla fia Magyarország ifjabb királya is Pa-
takon lakott, s a régi még készen nem levő várat felépítteté, és az
Ubul maradéknak, Mihály Comesnek ajándékozta. (Ezen Ubul törz-
sóke a Kállay-családnak.) Ezen időben oly tekintélyre vergődött,
hogy Zemplénmegye alsó része Patakvármegyének neveztetett;
mit V. Istvánnak egy Patakvármegyében 1262 ben kelt adomány-
levele bizonyít.

Királynői város lett ismét Patak 1360. körül, midőn a várost
I. Lajos király hitvesének Erzsébetnek adta, s ekkor a királyi vá-
rosok minden kiváltságaival, szabadalmaival birt, s Bybek István
országbirájának egy 1366-ban kelt ítélőlevelében *civitasnak* nevez-
tetik: mi hogy több volt mint *oppidum*, kitetszik Zsigmondnak
1404-iki második törvénykönyve előbeszédéből.

Szent Kláráról nevezett apáczárdá is volt itten 1391. körül,
sőt már előbb is, valamint sz. Orsolya szüzek is laktak itt valaha.

Zsigmond 1429-ben a szabad királyi városok sorába igtatta.
Az erről szóló oklevél Egerben kelt, s az eredeti, a Rákóczyak Kő-
rösi György nevű tisztje által elveszvé, másolata a városi levél-
tárban maig is látható. 1436-ban pedig Zsigmond Patakot Palóczy
György esztergomi érseknek elzalogosította.

1440-ben a hussziták ütöttek a városra, és azt a várral és kör-
nyékével együtt elfoglalták, a lakosokat kegyetlenül sanyargatták
egész addig, míg Rozgonyi Sebestyén visszafoglalta 1458-ban a
várost és a cseheket kegyetlenül elveri vala. Ekkor nyerte neve-
zetét a *királyhegy* is, Mátyás király vitéz seregének emlékeül.

A reformatusoknak már 1492-ben volt itt templomjuk, mely-
ről e felírás volt olvasható: *Felix civitas, in qua Verbum Dei prae-
dicatur, et observatur illud.*

A Palóczy háznak utolsó csemétéje Palóczy Antal, a zemp-
léni főispán, a mohácsi ütközetben elesvén, Pataknak ura Perényi
Péter erdélyi vajda, koronaőr, s abauji főispán lett, ki a várat és a
várost erős kőfalakkal és mély árkokkal kerítette körül.

1536-ban Zápolya János és Ferdinánd Patakon kötötték meg,
a békét. 1543-ban Zemplénmegye gyűléshelyévé tétetett, és e
végre megyeházát is építettek itt.

1567-ben Perényi Péter fia Gábor örökös nélkül szállott sirba,
özvegye kénytelen volt a várost és az uradalmat II. Maximiliánnak
átengedni, kitől 1576. Dobó Ferencz, 100,000 forintért vásárolta
meg. Erről örökség utján szállott Patak városa Lorántfy Mihályra
a Ruszkai Dobó Anna unokájára, ki azt több más nagy uradalom-
mal együtt 1609-től egész 1614-ig bírta.

Lorántfy Mihálynak két leánya volt, az egyik a híres Lorántfy
Zsuzsánna, ki 1616-ban ment férjhez első Rákóczy Györgyhez, ki
felesége után kapott jószágaira III. Ferdinandtól megerősítő levelet
kapott tulajdon személyére nézve is; Lorántfy második leánya pe-
dig Mária volt, kit Rákóczy Zsigmond vett nőül, de mindketten
megtalanul halván el, az ő nagy terjedelmű birtokaikat is mind
egyedül Rákóczy György öröklötte.

Ettől az időtől fogva egész e mult század elejéig, midőn II. Rá-
kóczy Ferencz, a szathmári békekötés feltételeit el nem fogadta s
többekkel együtt hazáját elhagyta, — Patak folytonosan a *Rákó-
czyak* birtokában volt, kik a várost és várat hatalmasan díszítet-
ték, és koronkint hol a reformatusokat, hol a katolikusokat pár-
tolták. Nevezetesen Lorántfy Zsuzsánna számos jótéteményéből itt
csak a következőket említjük meg, a legújabban megjelent magyar
prot. egyháztörténelmi emlékekből*), a hol írja Szombathi, Sáros-
patak hajdani tudós tanára: hogy I. Rákóczy György halála után,
neje Lorántfy Zsuzsánna kis fiával Zsigmonddal Patakra jött lakni
1649-ben, és mindent elkövetett, hogy a pataki iskolát jobb rendbe

*) Kijelöl a tiszáninneni hely. hitv. egyházkerület Sárospatakon.

hozhasza, és mentül virágzóbbá alkossa. E czélből jeles tanárokat szerzett külföldről, és azokat jó fizetéssel ellátta, továbbá 1650- vagy 51-ben jeles könyvnyomdával gazdagította, az iskola épületeit kijavíttatta és megnagyobbíttatta stb. — De valamint Lorántfy Zsuzsanna a reformátusoknak valóságos pártfogója és jóltevője volt, úgy Báthory Zsófia II. Rákóczy György neje inkább a katolikusokat segítette, mint alább majd látni fogjuk.

A Rákóczyak alatt volt a pataki vár fénykorában, mely most már nagyobb részt csak romban hever, kivéve azon régi négyszegű tornyos épületet, mely képünkön leginkább kitűnik; s melynek fentartására folyvást különös gond fordítatik. (Vége követhet.)

Berzsenyi Dániel mellszobra.

(Pesten a n. Muzeum kertjében).

Régóta emlegették a lapok, hogy a hatalmas ódák lánglelkű költőjének, Berzsenyi Dánielnek mellszobra, mely ércbe öntve a lefolyt télen a nemzeti kaszinó könyvtárában volt ideiglenesen elhelyezve, folyó évi majus hónapban fog a Muzeum-téren ünnepélyesen felállíttatni. — Jelenthetjük olvasóinknak, hogy az ünnepélyesség elmaradt ugyan, de a felállítás megtörtént majus 29-én hajnalban. A muzeumi park reggeli sétálói meglepve nézték az észrevétlenül oda szállott vendéget. Az ünnepély elmaradásának okát nem vizsgáljuk; a helyett örömmel üdvözljük a Muzeum szép terén az első szobrot, egy első rangú magyar költő szobrát! s ohajtjuk, hogy a tervben levő többi szobor mielőbb foglalja el itt a neki szánt helyet!

Mellékelt rajzunk a mellszobor erőteljes alakjának csak gyenge másolatát volt képes visszaadni. Az egész emlékmű úgy van kiállítva, hogy az efféle egyszerű szoborművek iránt táplálni szokott igényeknek teljesen megfelel. Berzsenyi ezen mellszobrát ifj. báró Vay Miklós mintázta, nemcsak minden díj nélkül, hanem fényes sikerrel is. Műve nemcsak itt, hanem Bécsben, illetékes művészi körökben is közhelyeslést nyert. Nem akarunk hasonlításokat tenni, de hasonlítsa össze bárki is Berzsenyi ezen alakját a másik nyilvános szoborral, mely Pest térein látható, a nemzeti színház előtt álló drámai költő, alakjának felső részével, s csakhamar tisztában lesz az iránt, hogy a tanulmány, teremtő lélek és külső ügyesség előnye melyik részre szolgáltatnak igazságot. Báró Vay Miklós e művében, mely által művészeti hivatásának első nyilvános jelét adá, erőt látunk mind a felfogásban, mind a kivitelben. Örömmel látjuk öt művészeink sorában, s ohajtjuk, hogy ha nem bizzuk is meg valamennyi még felállítandó mellszobraink készítésével, de egy szobor se létesüljön e hazában, melynek előlegesen ítélő birái között ifj. báró Vay Miklós nem foglalt helyet. Ez a bizalomnak legcsekélyebb s köszönetünknek legkisebb jele lesz, melyet ő Berzsenyi szobrának elkészítése által a magyar közönségtől kiérdemelt.

A mellszobor ércöntése, Vay mintája szerint, Bécsben készült, Fernkorn műöntődjében, e művész hírének megfelelő szabotossággal. A talapzatot kékes-szürke, fényezett gránitból Gerenday Antal pesti szobrász készíté, valódi csinnal és izléssel; neki e hazában az emlékművek terjesztése s az irántai érzék fölébresztése

körül legnagyobb érdemei vannak. Az emlékmű készítése s felállítási költségei — mindamellet, hogy a mintázatot (modellirozást) b. Vay díj nélkül teljesíté — mintegy 1400 ftba kerültek.

Utóljára hagyjuk, kit elől kell vala emlitenünk, az emlékmű tervezőjét s fáradhatlan létesítőjét, Somssich Pált. Ő az, kit e részben legnagyobb elismerés illet, az ő hazafiui buzgalmának köszönheti a nemzet, hogy egyik halhatatlan költőjének emlékszobra fennáll, a szellem tiszteletére ösztönözve nemzedékről nemzedékre. — Somssich Pál gyűjtötte apróként országszerte a mű költősegeire szükséges adakozásokat, ő választotta a művészeket, szóval, ő intézte az egész ügyet, — csupán a felállításhoz s felavatáshoz nem lehetett jelen, mert ott senki sem volt jelen.

Szintén Somssich Pál intézkedése folytán készült Berzsenyinek siremléke is a niklai temetőben, mely nem egyéb, mint egy egyszerű, 4 öl 2 lábnyi magas obelisz. Ez emlék felállítást Somogy megye rendi még 1842-ben határozták el, de a közbejött események megakadályozták a terv létesítését. Nehány évvel ezelőtt Somssich Pál újra felkarolá az ügyet, aláírási ívével fölkeresé ismerőseit, s a mi akkor meg nem történetett, létrejött most. Olvasóink tudják, hogy Berzsenyinek niklai siremléke néhány nap mulva, június 14-én, fog kellő ünnepélylyel s egyházi szertartás között felavatni. — Kivánjuk, hogy ez a nagy költő emlékéhez illő komoly méltósággal menjen végbe.

Vázlatok

a magyar viselet történetéből.

(Folytatás. Lásd V. U. 15. számát.)

Hadi-viseletek a XVI. századból.

A középkorban a hadi viseletnek lényeges részét tette a *vas-öltözet*, mely minden harcias népnél általánosan el volt terjedve, és mely a kor igényeihez, vagy a hadakozási mód fejlődéséhez képest változott.

Azért is, mielőtt a XVI. századbéli magyar hadi viseletek leírását megkísérlelném, szükségesnek találok a vasöltözet fejlődésének rövid történetére áttérni. — Mellőzve az őskori, és római idöket, csupán a honfoglalás korát veszem tekintetbe.

Már honfoglaló pogány őseinknél, Leo keleti császár leírása szerint, a vezérek és előkelőbbek vasruhákat viseltek, sőt lovaik előrése is vassal volt borítva, de mely vasöltözet nem lehetett más, mint a régi jászok, és sarmaták által is használt *pikkelyvértzet* (Schuppenpanzer). — Állott pedig ezen neme a vértzetnek halháj-alaku kerék vaslemezekből, vagy halháj-alaku pikkelyekből, — melyek bőr vagy erős lenszövetű alsó ruhára soronként felvarrattak akként, hogy alsó széleik egymást félig elfödve mindenütt érintkeztek, a derekat és vállat tökéletesen elboríták. — Azonban kevés

hajtékonyáguknál fogva a karok elfödésére nem használtattak. — Ugyanezen neméről a vértzetnek, mely még a XI. században is használatban volt, gyakran emlékezik Thuróczy az ő krónikájában is, „*lorica plummata vagy cucullata*“ nevezet alatt.

Utóbb a XII. és XIII. században a kereszties hadjáratok alkalmával már az egész testet *láncs-vértzet* (Kettenbepanzerung) borították be, mely ez idökbén általános elterjedést nyert a nyugati népeknél, s valószínű, hogy őseink is gyakran érintkezvén az

Berzsenyi Dániel emlékszobra a Muzeum-kertben.

országban átvonuló keresztésekkel, ez öltözet nemét is elsajátították. — Részai ezen vértetnek voltak: a *lánccs-fejburok* (Halsberge: brune), mely, az arcz kivételével, az egész főt elborítja. Továbbá a *lánccs-ing* (Kettenhemd) mely a karokat is befedi s egész térdig ért, — végre *lánccs-madrág*, s így az egész alak lánccsal volt borítva. — Állott pedig ezen vértet bőr alsó-ruhára sűrűn egymás mellé varrott vasláncból.

Már ezt a XIII. század vége felé s a XIV. század elején a *lemez-vért* pótolta, mely sűrűn egymás mellé varrott négy vagy nyolcz szegletű vaslemezből állott. — Ezt ismét a XIV. században háttérbe szorították a *sodrony- vagy gyűrűs-vért* (Ringelgeflecht) az ugynevezett sodrony- vagy vasingek, melyek őseinknél általános hadi viseletté váltak, sőt még a XVIII. század elején is volt egy neme a magyar katonaságnak, mely ilyen vasinget hasonló fejburokkal viselt.

— Az ily nemű sodronyingnek remek példányát láthatni a n. Muzeumban, mely egészen ezüst gyűrűkből készült aranyos nap-, hold- és csillagokkal diszítve, — állítólag Hunyady Jánosé volt.

A sodrony- vagy gyűrűs-vért-pánczél állott apró sodrony-gyűrűkből úgy összeillesztve, hogy minden egyes gyűrűben négy gyűrű volt zárt körében, vagy minden négy gyűrűt egyötödik tartott össze, s így folytonos lánccsal vagy valódi vashálózatot képezett, a testet a sérelmekről megóvta, s annak szabad mozgulást engedett.

Vastagon bélelt alsó ruhára veték fel, utóbb pedig a XIV. században a karokon és lábszáron vasborítékok alkalmaztattak.

Később azonban, a lőpor feltalálása után, a hadakozási mód megváltozván, a sodrony-vértet nem szolgáltatott elégséges védelmet a lőpor ereje ellen. Használatba kezdettek jöni a kovácsolt vasvérték (Blehharnische), melyek előbb a fej, mell, hát és vállak és kar egy részére alkalmaztattak, később azonban a XV. században a test minden részeit tökéletesen elfödék. — Teljes kifejlődést, és fénykorát érte el a vasöltözet a XV. században, Francia- Angolországban és Németalföldön a tornák (tournoi) és lovagjátékok korában. — Lényeges alkatrészei e következők voltak:

1. A *sisak*, látrostélylyal (Visir) és tollakkal, már ekkor az előbb használatban volt sisakborító kendők (Helmdecke) nélkül.
2. A *nyak-burok* (Helmberg, haussecol.)
3. *Mell- és hát-vasvért* (Brust- und Rücken-Harnisch), melyek két oldalt összecsatoltattak.
4. *Vállmes* (Schulterstücke, epaulière.)

5. *Kar-lemezek* (Armstücke, brassarto), mely a felső, alsó kar- és könyök-lemezből áll.

6. *Vas-kesztyűk* (gantellets.)

7. *Csipő-lemez-függelék* (Huftgehenge, tassettes), melyek a mellvérthez vannak csatolva s a csipőket borítják el.

8. *Czomb-lemezek* (Schenkelstück, cuissato), melyek elől és kívül borítják a czombokat.

9. *Térd-burkolat* (Kniestück, genouillères.)

10. *Lábszár-lemezek* (Beinschienen, grèves), melyek a lábszárakat, és lábfejt borítják; — végre

11. A *sarkantyúk*.

De mielőtt a vasöltözet további fejlődését és a magyar hadi viselet leírását folytatnók, térjünk át mai képünk magyarázatára, mely a XVI. századbeli magyar hadi viseletet állítja elő, egykoru történeti maradványok után.

Az 1-ső számú alak sisakjának és vértetének eredetije Bécsben az Ambrási gyűjteményben van, mely Báthory István lengyel király- és erdélyi fejedelmé volt, sisak és vért kékes aczélból van készítve széles, díszes arany zománczozással.

A 2-ik alak rajza az 1859-ki „Akadémiai Értesítő”ben Ipolyi Árnold „Csalóközi műemlékei”-hez van mellékelve. Ezen emlékkő a siposkarcsai várkastély építőjét Dereghy Somogyi Györgyöt állítja elő 1581-ből.

A 3-dik alak: Zrinyi Miklóst állítja elő. Sisakja és mentéje az Ambrási gyűjteményben levő eredeti után; az utóbbi Schrenk munkájában levő rajz után másolva, a vértet pedig Dillich Chronikájában levő rajz után van előállítva.

4-ik és 5-ik alakok sisakjai az Ambrási gyűjteményben léteznek gyönyörű diszitményekkel; az utóbbi alakja és vértete Spalart munkájában levő rajz után másolva.

Végre a 6-ik alak Dobó István egri hősnek Egerben levő sírköve után van előállítva. — Ennyi szolgáljon előleges magyarázatul jelen képünkhöz, — míg a jövőben ezen érdekes fegyverzetek bővebb leírását adandjuk.

(Folytatás köv.)

A rózsza, története és fajal.

(Folytatás.)

Dalaway „Utazás Konstantinápolyba” című munkájában beszéli, hogy a Bosporus partján Belgrad faluban jelen volt a porosz követ két görög szolgájának menyegzőjében; az esketési szertartás

Hadi-viseletek a XVI. században.

után minden vendégnek ajándokot kellett vetnie a menyasszony ölébe, melyekért ő mindenkinek egy rózsát nyújtott, mely pillangó-lemezzel volt körültekergetve s egy levelkén e szavak: „menjetelek el s hasonlólag cselekedjetelek“. Régi okmányok szerint a mai Patras közelében termettek a legszebb rózsák, Megara, Nisaea és Tenedos hasonló rózsáikról voltak elhíresülve. Épen ily híres a magnesia rózsá. Magnesia, Lydiának városa, a törökök Gyszél Hiszar vagy „szép vár“-nak hívják ma. Rózsáiról híres volt még Plinius szerint Cyrene, Herodot szerint Egyiptom. Ez utóbbi említi a Midász kertjét s azt mondja, hogy ott vadon tenyészték a teljes rózsák s édes illatot leheltek, ott — a mint mondja — két hónappal előbb kezdett virítani mint Olaszországban s mégis egész őszig virított. A rózsátöket odvas fatörzsek vagy üregek márvány díszedényekbe ültették vagy is inkább azokon keresztülhúzták a kertekben s ekkor az ezer bimbóval ékesített koronát virágzásra kényszeríték.

Az ó héber iratokban nem fordul elő a rózsá-név, pedig bizonyos, hogy az izraeliták ismerték a rózsát, de hogy mi név alatt, nem tudjuk. Korábbi időkben rózsá nevet nyert igen sok virág egyedül színe vagy illatáért anélkül, hogy legkisebb közös saját-sága volna ezzel. Így például az őszi-rózsá, basa-rózsá sat

Az első rózsá-tő és válfajai szaporítására sokat tettek a rómaiak külföldi hadjáratai. A legkülönbözőbb fajokat átvivék Olaszországba. Midőn később a keresztényiség korszakában zárdák keletkeztek, a szerzetesek kertészekül léptek fel és kerteikben hasznóművényeket tenyésztettek s ezek közé tartozott a rózsá is, mely a gyógytudományban nem jelentéktelen szerepet játszott és főalkatrész volt sok orvosszerben.

A szent földre járt keresztiesek magukkal hozták onnan a damaszkuszi-rózsát, mely legnagyobb rózsá és Syriából származik, főként a nagy sötét karminpiros színű, melynek közepén nagy arany-sárga szemé s így mintegy saját napja van.

A rózsafélék a 12-ik rend utolsó osztályába tartoznak, növénytan jellemzők pontosan meg van határozva. Jegyiek: hegyin összehúzódtott kehelycső, öt osztályú szél, szárnyasan hasgatott taréjokkal; öt szírom. Sok kökemény és serteszörrel benőtt mag-szem van a bogyóneművé vált kehelycső belső falán. Bokor és fa gyakran páratlanul szárnyalt leveleket hoz, melyek mintegy fűrészeltek. A rózsák összehúzó izűek, husos kelyhök nedűs, savanyas s a legtöbb vadrózsánál megehető.

Bosse 26 alapfajt nevez, melyekből számtalan vál- és korcsfaj származik. S azokat ekként nevezi:

1. *Rosa alba*, fehér rózsá, virít júniusban, hazája főleg déli Németország és Ausztria.

2. *Rosa alpina*, európai alpesi rózsá, sötétpiros színnel, a svajci hegyeken majus és júniusban virágzik, hasonló a mi csipkerózsánkhoz s nem kell fölcserélni az alpesi rózsával vagy ragyaburával, mely szintén magasban tenyészik az Alpeseken, és az utasok alpesi rózsá helyett hozzák magukkal.

3. *Rosa Banksiae*, Bank-rózsá, hazája China, tövise nincs, finom theaszagu, virít majus és júniusban.

4. *Rosa berberifolia*, borbolya rózsá, hona Persia, levelei kékszürkés-zöldek, fényes sárga viráglevellel, a csésze alján királypiros színnel, virágzik július és augusztusban.

5. *Rosa Banda*, labradori vagy hudsonöbli rózsá, virágzik nyárban, hazája Északamerika, tövise nincs, színe sötétvörös.

6. *Rosa brasleata*, leveles rózsá, ered Chinából, virít nyárban.

7. *Rosa canina*, csipkerózsá, hazája egész Magyar- és Németország, virít júniusban.

8. *Rosa carolina* Északamerikában, veresbarna ágakkal, erős tövisekkel, virágzik nyárban.

9. *Rosa centifolia*, százlevelű kerti rózsá, származik Persiából; mondják, hogy a Kaukazon és Macedoniában is vadon nő, virít júniustól augusztusig, a legszebb s illatdusabbak egyike.

10. *Rosa cinnamomea*, fahéjrózsá, szára barna, virágzik majusban, honos egész déli Európában.

11. *Rosa damascena*, damaszkuszi rózsá, hona Syria, pirosteljes virágai, melyek júniusban virítanak, pompásak, csoportokban 2—20 bokrát képeznek.

12. *Rosa Eglanteria*, sárga v. rókaszinű rózsá, dél Európában, virít majus és júniusban, szárai barnásak, törzse 3—4 láb magas, virága poloska szagu, szirmai kívülről sárgák, belülről bíborpirosak.

13. *Rosa gallica*, francia v. provençei rózsá, hazája déli Fran-

ciaország, virít júniusban. Eczet vagy ezukorrózsának is nevezetik, igen sötétveres virágát megszáraztják és Flores rosarum rubrarum név alatt árulják a gyógyszertárakban.

14. *Rosa indica*, indiai rózsá, virágzik nyárban, hazája China.

15. *Rosa lucida*, fénylő északamerikai rózsá, 3—4 láb magas törzseken.

16. *Rosa mikrophylla*, apró levelű chinai rózsá, virít nyárban és őszszel.

17. *Rosa moschata*, pézsma-rózsá, hazája a berber államok, virágzik őszszel, szára 5—10 láb magas, sima és zöld, pézsmanemű illattal. Északafrikában valamint Ásiában is különösen mivelletik azon jeles rózsá-olajért, melyet belőle készítenek.

18. *Rosa multiflora*, sokvirágú rózsá, hazája Japán, virágzik majustól septemberig, szára 10—15, sőt több lábnyi magas, görbe tövisekkel. Számos hosszú ága, mindenfelé szerte hajolva, mintegy dus virágbokrából álló koszoruvá fonódik össze, s igen alkalmasok lugasok és díszítményekül.

19. *Rosa parviflora*, kisvirágú rózsá, Északamerikából, virágzik júniustól augusztusig.

20. *Rosa pimpinellifolia*, tompalevelű rózsá, honos dél-Európában, valamint Angol- és Skótsországban, 2—6 láb magas, ágai rövidék és merevek, virágzik júniusban.

21. *Rosa rubiginosa*, rozsdá v. bor-rózsá, honos Németországban, virágzik júniusban, törzse 6—8 láb magas, horogalaku éles tövisekkel. Mirigye almaszagu; fiatal leveleit a falusiak megszedik s thea gyanánt isszák, mely nem rossz ízű s hatása a vesék működését előmozdítja. Azon mondat beszélnek róla, hogy illatát és vöröses leveleit azon perczen kapta, midőn Mária a gyermek Jézus pólyáját egy ily bokorra teríté száradni.

22. *Rosa sempervirens*, örökzöld rózsá, dél-Európában, virágzik június és júliusban, 10—15 láb magas, sima, zöld, kúszó ágakkal, halványpiros virágokkal.

23. *Rosa sulphura*, kénrózsá v. százlevelű sárga, Keletről jött hozzánk, 6—8 láb magas, törzse barna, virágzik júniusban.

24. *Rosa tomentosa*, bolyhos rózsá, Európában mindenütt virágzik majustól júliusig, törzse 5—6 láb magas.

25. *Rosa turbinata*, czövekes rózsá, csigaalaku rózsá, virágzik Németországban június és júliusban, törzse 5—6 láb magas.

26. *Rosa villosa*, borzas rózsá, csipkerózsá. Találtatik Európában mindenütt, virágzik majustól júliusig, 6—7 láb magas, törzse majdnem fakeménységű; legtöbbször szemzetre oltatik és pompásan tenyészik, legmagasabb hajtásai gyökeréből nőnek. Gyümölcsét korábbi időkben gyógyszerül használták vérhasban.

Ezen számmal azonban az alapfajok korán sincsenek kimerítve, mert a távol égaljak alatt még egyre találatnak olyanok, melyeket ide kellene számitanunk, de ezek mellett magállapodva, csak annyit akarunk hozzátenni, hogy ezek már száz meg száz válfajt hoztak létre s a végtelenségig szaporodtak, minthogy kölcsönös termékenyítésre képesek részint a szél vagy rovarok által, részint mesterséges uton a kertész keze által.

Fűvészek és virágkedvelők gyakran igen eltávoznak egymástól a virágtenyésztésnél, az utóbbi, semmit sem gondolva a tisztán növényi rokonsággal, másképen osztályoz, mely csak a fajokkál bánásmódon alapul és nem tudományos rendszeren.

A rózsákedvelőkre legegyszerűbb felosztás ez: 1) mezei vagy kerti rózsá. 2) cserép vagy mindig virító hónapos rózsá. 3) vegyes vagy korcsrózsák, melyek a két első osztály keverése által keletkeztek. Ide jönnek, a) bokorneműek, b) kúszók.

A bokorneműek egyszer vagy többször virítókra osztatnak. A kúszók pedig 3 osztályra szakadnak: a) Thearózsák. b) Noisette-rózsák. c) Bankrózsák.

Ezen harmadik osztályban vannak mezei- és cserépkorcsok, válfajaikban végtelenségig terjedők.

Némelyek úgy vélekednek, hogy a noisetteket külön osztálylává alakítani helytelen, minthogy korcsok, azonban virágzatuk oly dús, hogy ezért külön fajul tekinthetők. Az efeletti vita a virágkedvelők és fűvészek közt hihetőleg még sok évtizeden keresztül folyni fog.

A Noisette nevet a hasonló nevű kertésztől nyerte, ki főleg mint rózsátenyésztő lön híressé s ki ezen mogyorónemű csomókban dusan virító kellemes rózsát testvére tiszteletére, ki azt neki Északamerikából küldte, nevezé így.

Franciaország általában feladatául tűzte ki, a rózsát különös

ápolás által dicsőíteni. Angolország, mely a kertészetben oly magasan áll, nem tett a rózsáért annyit, mint Franciaország, és különös, hogy sok korcsfaj, mely Franciaországnak köszöni lételetét, csak Angolországban éri el teljes kifejlését s vajjon éghajlat, föld vagy bányamód-e ebben a leghatályosabb mozzanat, vagy mind-ezek együtt? még nincs kinyomozva.

A francia kiváló virágkedvelő s ez általában közös tulajdona a déli országok lakóinak, örömet ékesíti magát virágokkal. Angliában nem gondolnak annyit a személy földszítésével, mint a kertével; amott a cserépnövények, főként a külországiak, nagy gondal ápolatnak.

Franciaországban nem úgy lett a rózsá történeti fontossága mint Angolországban. Ki nem ismeri a Toulouseban 1323-ban alapított „jeux floraux“ virágjátékot, melyet Isaure Klementine 1484-dus ajándokok által újra fölélesztett?

A franciaországi delnök a 13-dik században rózsakoszorút is viseltek, melyet chapelnek neveztek. S e viselet oly általános kedvességben állt, hogy azon korban egész czéh létezett Párisban oly kézművesekből, kik általában ily koszorúk készítésével foglalkoztak (chapeliers.). Az apa, habár semmi nászajándokot nem adhatott is leányának, de legalább egy chapel-t szerezni számára, kötelezve volt, melyet a menyasszonyok fejkön hátul viseltek. Ezen szokás következtében azon kis ajándokokat is, melyektől egybekelés alkal-

mával adtak a menyasszonyoknak, rózsakoszorúcskának vagy bokrétácskának nevezték.

A rózsák oly nagy tekintélyben állottak akkor Franciaországban, hogy sok városban különös előjog volt saját kertében önmaga számára rózsákat tenyészíthetni, de ezen családok tartoztak a tisztí karnak vizkereszt ünnepén három rózsakoszorút küldeni és áldozó-csőtörtökön egy kosarat teli fehér rózsákkal, melyekből az azon korban még igen drága rózsavíz készítettett, mely az édes étkek legkedvesebb fűszereül használtatott.

Arnaud de Villeneuve azt kívánta, hogy a rózsá-czet legyen az egyetlen fűszer, melyet eledelekhez vegyitének; s hogy minden szárnyas csak bor, só és rózsavízzel süttessék meg. A rózsabokrok-tól fizetett adó is szokásban volt. A 14-dik században szokás volt a francia parlamentben, hogy ha egy pair perlekedett és elszó-littatott, a parlamenti tagoknak rózsát tartozott nyújtani. Ezen rendelet „Baillé de roses“ nevet viselt s a parlamentnek egy egyén szolgáltatva a rózsákat, kit „Rosier de la cour“nak neveztek. Páristól két órányira volt egy falu, mely kizárólag rózsatenyésztéssel foglalkodott s ezen faluból szerezte rózsáit, a hely neve még ma is Fontenay aux roses. A 16-ik században megszűnt e szokás a parlamentben keletkezett rangvita miatt s a rózsák egész ártatlan módon oly rossz hirbe jöttek, hogy a zsidók egy rózsát tartoztak különös jelül mellükön hordozni.

T Á R H Á Z.

Jámbor ohajtás.

Most, midőn minden kebel egy érzelemtől, egy eszmétől lelkesül; most, midőn a leggazdagabb mágnás s a legszegényebb pórfa e széles országban a közös haza szeretetétől áthihletve, ezért mindent áldozni kész, most, mondom, mikor a hazaszeretet mindeniben él, s tette és áldozatra kész, bátran ellentmondhatunk koszorús költőnk ama szavainak:

„Ezer éve, hogy e nemzet
Itt magának hazát szerzett,
És ha jőne most halála,
A jövőd mit találja,
Mi neki arról beszélne,
Hogy itt hajdan magyar éle,

S a világtörténet könyve?
Ott sem lennének följegyezve!
És ha lennének, jaj minékünk!
Ezt olvasnák csak felőlünk:
„Élt egy nép a Tisza táján
Századokig lomhán, gyáván.“

Mert igenis élt és él még most is e nemzet e hazán, de nem lomhán, nem gyáván; s a világtörténet könyvébe, mint a hazaszeretet fényes csillagai leszünk följegyezve. De épen ez okból szükséges, hogy a haza elmúlt bajával s kínjával, ugyszintén viszont dicső napjaival jól és részletesen megismerkedjünk. S hogy ezt elérhessük, nincs egyszerűbb s biztosabb ut, mint egy társulat alakítása, mely a történelem művelését s az ezen szakmát elősegítő tárgyak felkarolását tűzné ki célul.

Az egyesülés szelleme növekedő uralommal lengi az egész világot át, ugyszintén országunkat is. Mindenütt látunk társulatokat alakulni, s a legszebb gyümölcsöt minden téren ezeknek köszönhetjük. — Az Akadémia és Múzeum, Gazdasági és Kertészeti társulatok a haza különféle részeiben, a természetvizsgáló társaság stb., terjesztik a szép és jó magvát az ország minden részében. Mindenre akad társaság, csak egy tér hever parlagon, legalább egy társulat sem foglalkozik kiválólag ezzel, s ez az egy: a történet. — Valóban nem válik nemzetünk dicsőre, hogy már ezer éve, mióta e földet magunkénak nevezük, s a történettel mégis oly keveset foglalkozunk. Alig birunk néhány jó hazai történettannal, s a világtörténetet tárgyaló eredeti munkák száma, az igazat megvallva, még kisebb. E tekintetben kell valamit tennünk! Annyi elrejtett kincsünk van a hazai történetre nézve, annyi sok levéltárban hevernek történetünk igazi kuforrásai, senki által sem ismerve, mert ki képes őket napfényre hozni? s kiből ne lankadna a jóakarata, hogy ha az eziránti érzéketlenséget tapasztalja? Sajnos, de igaz. — E tárgyban legjobb gyógyszer volna, egy „történelmi és régészeti társulat“ alakítása, mely a hazában szétszórt történeti adatok gyűjtésével s tudományos történettannok kiadásával foglalkoznék.

Történeteink száma, hála az égnek, nem oly csekély, s mindinkább növekszik e tárgy kedvelői száma. Ha most egy ily egyület létrejön, mennyit köszönhetne a haza neki? Néhány év múlva vetekedhetnénk a tudomány e részében a külfölddel. A francziának, angolnak megvannak honi-történet-tők kutfői, a németek a nagyszerű „Monumenta Germaniae“ t mutathatják fel, mi nem birunk egy ily nagyszerű művet sem.

Az igaz, hogy a „Nemzeti Múzeum“ ily kincsek gyűjtésével foglalkozik, s hogy az „Akadémia“ egy szaka „a történelmi bizottmány“ a történet tanulmányozásának szenteli idejét. De ez mind kevés. Egy külön társulatnak kell alakulnia, mely minden erejét s idejét erre fordítsa.

Hogy ez a társulat létrejöhet, ki kételkedik azon, ha megfontolja, mily áldozatkészek nagyjaink minden hasznos és nemes intézet gyámolításánál. Mert ha minden más társulat alakítására akadtak az országban férfiak, miért ne karolnók fel épen e dicső s nemzeti létünkre oly fontos tudományt?

Szalay, Wenzel, Ipolyi, Horváth, Kóváry s több más jó hangzásu nevű

férfiak megmutatták, mennyit tehet egyes erő. — Vállvetve tehát, mennyire mehetnénk még? Itt leginkább szükséges az egyesült erő, mert az ugar-föld nagy, s a szétszórt munkások kevesen vannak, hiszen még eddig egy tüzetes történeti folyóirattal sem birunk!

De minek ehhez több szó? aligha találkozik széles e hazában, ki ily társulat szükségét ne érezné! — Azért erről ne többet, szóljanak hozzá a szakférfiak, czélom csak e tárgyra az érdekelteket figyelmessé tenni. Csak még egyet kell megemlítenem, s ez az, hogy tisztelhetnök mi kitünőbbben a nemzet nagy halottját, mint azáltal, hogy ily történelmi s régészeti társulatot „Széchenyi“ után neveznénk el? — Széchenyi, ki a hazáért annyit tett, mennyit a mostani korban még senki, leginkább megérdemlené a haza ily hódolatát.

Karoljuk fel ez ügyet, melytől a történet-tudomány új lendületet nyerhet.

Iff. B. J.

Az aggteleki barlang rendes kezelése alá jutott.

A keleti származásu magyarnak minduntalan szemére vetették, hogy kényelmességet és nyugalmat szerető természeténél fogva javításokon, berendezéseken és feltalálásokon, nemcsak hogy nem törte fejét, hanem azoknak majdnem nyílt ellensége levén, a természet gazdag adományait nem tudta felhasználni, a nyers anyagot mesterség által átformítani, s így kincsei becseit ismerni nem akarva, azokat értékesíteni. Habár ezen vádakra nem lehet is kimondanunk a vétek szót, mindamellett némileg hibánkul és méltán elismerhetjük. — Sokszor hallottuk, művelt és világot látott emberektől ezen felkiáltásokat az aggteleki híres barlang megsemmisítésénél: ha ezen természet ritkasága Angliában vagy legalább Németországban volna, nem lenne olyan rossz bejárása, oly nyaktörő, leereszkedő és felkapaszkodó utjai, volnának a benne folyó vizen jó hidak, mindenütt könnyen járható ösvények, vízlevezetések; építenének a faluban jó vendégfogadót; s oly híressé tudnák az egészet tenni, hogy csak úgy járna bele a sok mindenféle ember! — Mindezek, meg kell vallani, nem egészen üres és igazságtalan szavak voltak, de hiszen, mióta komolyan számot vetünk magunkkal és hibáink s jó tulajdonaink felett szemlét tartani elég erőnk van, sok tekintetben haladunk, javulunk, okulunk. Bizonyoságot szolgáltatnak erre az aggteleki barlang, e hazai kincs tulajdonosai is.

A Gömörmegyében fekvő, világhírű és páratlan nagyszerűségű aggteleki barlangot, mely eddig zsidó haszonbérlok rendetlen kezeiben volt, s melyet múlt években a hozzá jogot tartók a kormány többszöri felszólítása és ajánlatára „semmi áron“ elidegeníteni nem akartak; ez évben már rendes és szervezett felügyelés alá helyezte az ottani közbirtokosság. — Remélni lehet: miszerint a kényelmesebb és kellemesebb látogathatására már megkezdett czélszerű intézkedések, javítások és rend még ez évben létrejövén, az e vidéken utazó távolabbi idegenek is annál bizonyosabban felkeresik és megsemmisítik ezen hazai ritkaságot, mert magyarhoni vasutaink az utóbbi években már szép messzire kiterjedvén, ezen az utazás eddigi nehézségeit legyőző, s a széles világot oly szorosán összehúzó kapocs által ezen is könnyű nyitottett.

Aggtelek székereken utazva Miskolcztól csak 6, Kassától 8 órai távolságra van; s a még ez évben felépülő aggteleki nagy vendéglő az utazók eddigi — itt a két évvel ezelőtt egészen leégett faluban talált — kényelmetlenségein végképen segíteni fog.

Ideje volna már egyszersmind, hogy az ezen csodaszerű üregben —

mely sokkal kiterjedtebb és megszemlélésre méltóbb mint a németsországi nagyhirű adelsbergi — a természet által oly szépen és bámulatos alakokban alkotott csepegő kőcsapoknak — mint egyedüli és többé vissza nem adható ékességeinek — könnyelmű, és senkinek hasznát nem hajtó letördelése, s a nagyobb daraboknak még szekérral is történt elcipelése (valóságos barbár rablás) valahára már szünnék meg; a mit, és általában az eddig hiányzott rendes felügyeletet, hazánk ezen nagyszerű természeti kincse felett őszintén ohajtunk.

Halljuk, hogy Péter Pál napján (június 29-én) a más barlangoknál is szokásos ugynevezett „Baradla ünnepély“ (Grottenfest) fog tartatni az ott összegyűlendő számos látogató által, mely alkalommal igen szép volna: ha a különféleképen elnevezett üregekben, nagy térekben, és kőszobrokban oly gazdag új ágában a barlangnak, egy emlékhelyet keresnének és avatnának fel — a barlangot egyszer látogatásával is megtisztelt — halhatatlan gróf *Széchenyi István* legnagyobb magyar hazánkfának; mint ezt tették V. Ferdinánd királynak, bold. József nádorunknak, Reviczky kancellárnak stb. — Kívánatos, hogy úgy a honfi, mint az idegen ország utazó fia ne csak a föld felületén találkozhassék a hálás nemzet kegyeletes érzelmeit tanúsító jelvényekkel, de még a föld kérge alatt is, a hol ember mozog és lehelhet. *)

Mindebből az világlik ki, hogy az aggteleki barlang látogatására nézve új időszak állott be, mert annak felügyelete az ottani birtokosok által, egy józan, értelmes, tapasztalt, minden szépért és jóért hevülni tudó fiatal emberre bízott, ki nem kimélve időt, fáradságot és áldozatot, oly rendbe és karba hozhatja azt, miszerint a tudomány barátai és látni vágyók érdekéből sem lesz okunk azt kívánni: hogy „bár eladták volna az illetők barlangjokat a kormányoknak.“

Azonban a mérsékelt látogatási díj képezvén a barlang egyedüli jövedelmét, s a már eddig is meglevő utak és hidak (a miknek farészei minden két évben a nedves üregben elkorhadnak) feltartása, a sok újítás és javítás nagyobb anyagi áldozatot igényel, mintegy elkerülhetetlenné vált, a közönség már igen lankadt figyelmét ezen hazai ritkaságra főlhivni; mert

poraira. Ezek után Torna várának büszke romjai viszhangozák a Szózatot, mit a tömeg egész áhitattal énekelt el első versétől utolsóig. — Végre Zsarnay Imrénk lelkes szónoklatával felragadott bennünket a szellemek honába a dicsőülthöz, s oly hatást eszközölt honfiai érzelmetől átmelegült szavaival, — oly sannyi vigaszt öntött a fájdalommal telt keblekbe; — hogy a bánatos szemekben örömkönyvek csillogának, s midőn beszédét a dicsőült jóslatával „a magyar nem volt, de lesz“ fejezte be, ösztönszerűleg minden ajkról egyformán hangzott: „Éljen a haza! s benne Széchenyi szelleme!“

Az őskor szokása szerint megültük a tort is egész ünnepélyes komolysággal, s hogy e nap emlékét megörökítsük, aláírási ívet nyitottunk, csekély ugyan, de szívből eredt adakozásunk 65 ft., felében országos Széchenyi emlékre, felében az Akadémia javára.

Protestánsok emeltek poharat Magyarország r. kath. főpapjai, primás ő eminenciájára, s az egri érsekért, mint hazánk nagy fiaért, míg katolikusok emlékeztek meg a protestáns honfiakról, üritettünk poharakat a haza jobb-jaiért, s a haza jólétéért. Így fejeztük be az emlékezetes gyásznapot, melyen dicsőült Széchenyink szelleme egyesített bennünket, vajha mondhatnók, hogy az egyesülés köteleke nem fog tágulni soha, s velünk maradand mind-örökké! — L. M.

— Tarnócs (Nógrád), majus 16. E vidéken legelőbb is megtartatott a gyásztisztelet *Vilkén* apr. 22-én t. Főtiszt. Voxith Horváth János plébános ur által, ki is oly hathatósan adá elő hiveinek a nagy Széchenyi halálábani veszteségét, hogy az elfásult palócok keblét is meglágyítá, s könyeket csalt ki a nemzet barnította arcokra, ezután a sz. mise tartatván, melynek végzetével a kántor által betanított községi ifjuság eléneklé a halhatatlan nagy költőnk lelketemelő Szózatát.

Majus 6-án *Litkén* tartatott meg a halotti szent miseáldozat t. Tresztyánszky Alajos plébános ur által, a hol is a vidék nemessége is jelen volt magyar gyászöltönyben.

Majus 14-én *Tarnócs* volt a gyász-szertartásnak színhelye, mely alkalommal nemcsak az anyaegyházhoz tartozó községek jelentek meg, de a

Sáros-Patak. — (Lásd a szöveget 291. lapon.)

egy vagyunk értesülve, hogy a forradalom óta évről évre kevesebb lesz a látogató vendégek száma, az utolsó 2—3 évben valóban szánsalomgerjesztő minimumra olvadt le, s így pedig a legjobb akarat is hajótörést szenvedne. — Megemlítjük még: hogy a barlang évi jövedelmének felét a helybeli ref. egyház huzza.

Széchenyi-gyászünnepélyek.

— Torna, majus 18. Tíz éve, hogy szét daraboltattunk s megszüntünk megye lenni. És ime! megjő a magyar Messiás váratlan halálának leverő hire, az egykori kis megye minden zugából összesereglik a közönség, nem kell jelszó, nem agitatio, a haza vesztesége egyesít bennünket; vallás-, rang-, rendkülönbség nélkül szívben lélekben egyesülünk résztvenni a fájdalomban, a gyászbán, mely a hazát érte, és siettünk egykori székvárosunk róm. kath. egyházába, a gyászravatalra hullatandó könyeinkkel enyhíteni fájdalmunkat, s leróni a hála és tisztelet adóját hogy méltó gyermekei lehessünk e hazának, melynek századok óta nagyobb halottja nem volt.

A gyászünnepély f. hó 9-én reggeli 10 órakor vette kezdetét. Aristokrata, polgár s földnépe egyesülten fogta körül a gyer.ya-fényben uszó gyászravatalt, melyet borostyánkószorukba foglalt Széchenyi czimerek ékesítették. Az isteniszolgálatot főtiszt. Vargha Mátyás czimzetes kanonok s alesperes ur vezette. A megye csaknem minden községei képviselve valának, ur s földnépe egyiránt fekete magyar ruhában. A műveltebb nők magukra vonták a közfigyelmet; mind gyászbán, s oly számmal, legyen dicséretökre mondva, jelentek meg, hogy az egész megyéből alig hiányzott egy kettő. A gyászmise után az Isten legnagyobb s legszebb templomában, a szabadban megzendült a reformátusok éneke, azt követte zsarnói ref. lelkész Mikolay J. rövid de buzgó könyörgése, áldást kérve a hazára, áldást a nagy honfi

szomszéd falvakból is igen sokan voltak jelen, úgy annyira, hogy az egyház falai be nem fogadhaták a sok népet, s így igen sokan künn várták be a szertartás végét. — A vidék nemességének egy része szintén megjelent, mindkét nembeliek gyászöltönyben, a kik is a ravatalt fogták körül, mely örökzölddel vala koszoruzva, s rajta a megkoszoruzott gróf Széchenyi István arczképe függött.

Nem hagyhatom említetlen K. L. segédlelkész urnak e nagy naphoz illő, s a néphez alkalmazott gyászbeszédét, a melyben is, érthetőleg rajzoló le a nép előtt Széchenyi gróf kilétét, a nemzet felvirágzására tett fáradaimait, a közjólételért tett áldozatkészségét, s végre a nemzetnek, halála általi kipótolhatatlan veszteségét.

A gyászmisét főt. Voxith Horváth János vilkei plébános ur volt szives megtartani, két segédlelkész kíséretében, a gyászmise végével a „Hazának rendületlenül“ énekeltetett. — *Ipolyvölgyi*.

— Sárosból, majus 12. Sárosmegye a Kazinczy-alap, magyar Akadémia palotája s a szűkölködő horvátok részére tett gyűjtéseknél szép tanúságát adta áldozatkészségének. Hogy tehát itt megfelejtkezzünk arról, hogy Széchenyink nincs többé, az ép oly lehetlenség, mint lenne az, ha Budapest felejteni tudná, hogy Magyarország fővárosa. — Nem is feledők el, sőt Eperjesen kívül a megye minden nevezetesebb helyein emeltettek ravatalok az ország halottjáért; még több kisebb falu is megülé gyászemlékét. — Az eperjesi apr. 26-án tartott gyászünnepélyen a megye minden része volt bőven képviselve. (Bővebb leírását lásd P. U. 19. számában. Szerk.) — Testvéries ünnepet ülénk mi ekkor, hol valláskülönbséget nem ismert a gyászoló, s mert a nézetkülönbséget már előbb eltörülte az idő, méltó jelképe volt az általános gyásznak a nagyszerű, befátyolozott nemzeti szalagba fűzött borostyánkószoru, s a ravatalnál térdelt egy katolika s egy protestáns hölgy, mely gyászbá öltözve.

Folyó hó 10-én *Berzevicze* mezővárosban gyűlt össze a környék intelligentiája, imát mondani az egek Urának Széchenyink nyugtáért. Megragadó volt a Kuppis Lajos, alsó-szalóki lelkész ur által mondott magyar

*) A reschitzai nagy kiterjedésű kőszénbányaszatnál egy 84 öl mélységű föld alatti akna, mely gőzerővel közlekedésre készült, és fél millióba került, már „Széchenyi-akna“ nevet visel.

Vasárnapi Ujság 23-ik számához 1860.

egyházi szónoklat, lelkesítő a szónok buzdítása, hogy a szülők lelkiismeretesen tartsák fenn fiaiknál a *legnagyobb magyar* emlékezetét. Az istenítisztelet befejezésével a „Szózat“ hangzott el. — Ugyanaz napon *Péchy-Ujfalun*, előbb pedig *Dobón*, *Roskoványban*, *Kis-Szebenben* volt gyászszertartás, de ez utóbbi városban csak a katolikus szentegyházban. — 13. 7.

A magyar Akademia palotája.

— (Heti kimutatás) a Vasárnapi Ujság szerkesztőségéhez az Akademia palotájára küldött hazafiai adakozásokról:

XIX. közlés: Esztárról (Észak-Bihar) többen Kovács Dániel által 5 ft. — Nagy-Pécsről (Zala) többen Bohonicsky Antal által 12 ft. — Száki evang. egyház Horetzky Gedeon által 2 ft. — Nyirbátorról a zsidóközség több tagja Mandel Pál által 44 ft 60 kr. — Sennyéről (Borsod) Törös Pál és Törös János 10 ft. — Kerecsenről (Zala) többen Remete Sándor által 31 ft. — Eperjesről az evang. kollegium tanárai s növendékei Vandrak András által 146 ft 72 kr. — Balaton-Füredi kerületi jegyzőség 5 községe Dugovich Pál által 38 ft 88 kr. — Duna-Penteléről többen Zsebeházy György által 55 ft 80 kr. — Földesről (Ész.-Bihar) többen Baross Gábor által 15 ft 27 kr. — Verőczéről (Nógrád) a ref. egyházközség több tagja Nagy Mihály által 34 ft 75 kr és 3 darab ezüst huszas. — Imoláról többen a Széchenyi gyászünnepe alkalmával 20 ft. — Herczegfalváról (Fejér) Pöschl Ferenc 10 ft (ebből a tőkére 5 ft.). — Élesdről (Dél-Bihar) egy táncvizsga eredménye 51 ft 50 kr. — Margittáról (Dél-Bihar) többen Horváth József által 90 ft 20 kr. — Összesen 567 ft 72 kr és 3 darab huszas.

Az eddigi I.—XVIII. közlésekkel együtt: 7582 ft 27 kr; 61 arany, 10 tallér, 99 huszas, 2 negyedforintos, 1 tizes és 7 darab 20 pftos nemzeti államlökésben kötelezvény.

— (Részletes kimutatás) a Vasárnapi Ujság szerkesztőségéhez beküldött azon fentebbi adakozásokhoz, melyekhez többen járultak:

Az Esztárról küldött 5 forinthez járultak:

Halász Imre 1 ft, Irinyi Mihály 1 ft, Tóth Pál 1 ft, Kovács Dániel 2 ft.

Nyirbátoron a zsidóközség keblében 44 ft 60 kr gyűlt össze. Az adakozók nevei:

Schwarz Menyhért 50 kr, Kruk Bernát 50 kr, Feldmann Izák 50 kr, Freund Simon 50 kr, Katz Jakab 50 kr, Egy valaki 50 kr, Spitz Samu 50 kr, Adler Jakab 50 kr, Ziehermann Ignác 50 kr, Klein Adolf 60 kr, Sarkadi Imre 50 kr, Egy diák 1 ft, Spitz Ferenc 1 ft, Klein Mór 1 ft, Rössler Zeigmond 1 ft, Weiss Mór 1 ft, Sternberg Izák 1 ft, Sternberg Farkas 1 ft, Rosenberg Mór 1 ft, Ziehermann Ármán 2 ft, Katz Izrael 2 ft, Mandel Jakab 2 ft, Mandel Kubi 2 ft, Mandel József 2 ft, Kern Lipót 3 ft, Mandel Izrael 2 ft, Mandel Ábrám 6 ft, Mandel Eduárd 10 ft.

Kerecsen zalamegyei községben 31 fto adakoztak a következők:

Angyal János 1 ft, Lambert József 1 ft, Szalay László 2 ft, Gorzó Endre 10 ft, Kohn Gáspár 1 ft, Dienes László 2 ft, Kisfaludy Kálmán 1 ft, Vöczköndy László 2 ft, Horváth János 1 ft, Horváth Etelka assz. 5 ft, Vidos Karolina assz. 5 ft.

A régi jóhirű eperjesi evang. kollegium körében, tanárok és tanulók adakozása folytán, 146 ft 72 kr gyűlt össze, melyhez járultak:

1) A tanárok részéről: Fizeli F. 3 ft, Florián J. 5 ft, Haitch L. 3 ft, Hazslinszky F. 3 ft, Hazslinszky T. 2 ft, Herfurth J. 3 ft, Hlavatschek M. 3 ft, Kraizell A. 2 ft ezüstben, Lindner E. 5 ft, Mikler S. 3 ft, Schranz J. 3 ft, Szénássy S. 3 ft, Tillisch J. 3 ft. — Összesen 41 ft.

2) A hittanhallgatók részéről: Bene 50 kr, Chován 1 ft, Eltscher S. 2 ft, Fabiny 30 kr, Gálly 30 kr, Gürtler 50 kr, Habély V. 1 ft, Hankisz 50 kr, Izák 10 kr, Jaschko 1 ft, Juszt 30 kr, Kiszelly 60 kr, Kordos 50 kr, Kovácsy 1 ft, Kutlik 50 kr, Ludmann O. 2 ft, Mauritz 1 ft, Okályi 30 kr, Seyfried 50 kr, Weisz 50 kr. — Összesen 14 ft 40 kr.

3) A gymnasiumból: VIII. osztály: Fest L. 1 ft, Fekete M. 50 kr, Friedmann 50 kr, Geiger S. 1 ft, Haas 50 kr, Hagel 50 kr, Kösch A. 1 ft, Pappszász K. 1 ft, Pappszász L. 1 ft, Péchy L. 1 ft, Soltz S. 1 ft, Sréter K. 1 ft, Vasady Gy. 50 kr, Zoltán 50 kr, Hauzer Gy. 1 ft, Jóob M. 1 ft, Rosenberg L. 50 kr; összesen 13 ft 50 kr. — VII. osztály: Adriányi S. 20 kr, Bánka A. 35 kr, Bay-Barna J. 50 kr, Bernáth J. 20 kr, Ganczaugh M. 1 ft, Goldbecher M. 20 kr, Halász J. 50 kr, Heumann J. 20 kr, Kozmann E. 40 kr, Lux A. 1 ft 10 kr, Petrőczy Gy. 50 kr, Saltzer L. 20 kr, Stianyiczky R. 20 kr, Rosenberg B. 20 kr, Tahy E. 1 ft, Nottik 30 kr; összesen 7 ft 5 kr. — VI. osztály: Alexy A. 60 kr, Benczur G. 50 kr, Bernáth G. 50 kr, Boditzky 20 kr, Dessewffy E. 1 ft, Elischer J. 50 kr, Farkas S. 50 kr, Fejérváry K. 50 kr, Frnyák 20 kr, Galló J. 50 kr, Götzl 50 kr, Goldbecher K. 50 kr, Jóob F. 50 kr, Káposztás J. 50 kr, Klafner Gy. 50 kr, Kovács M. 50 kr, Kriebel L. 40 kr, Kuthy D. 50 kr, Lichtmann J. 50 kr, Majernik K. 40 kr, Maurer 50 kr, Margonyai Gy. 50 kr, Nemes P. 40 kr, Nagy S. 50 kr, Otrkoesy 50 kr, Óváry E. 50 kr, Pankuch 30 kr, Plachy J. 50 kr, Soltz 50 kr, Sréter 30 kr, Fritsch 50, Vass J. 50 kr, Zombory P. 50 kr; összesen 15 ft 80 kr. — V. osztály: Boros S. 10 kr, Braun J. 40 kr, Darvas T. 1 ft, Egri K. 40 kr, Elsner S. 10 kr, Hevessy J. 1 ft, Hlatky M. 1 ft, Lzapéy J. 20 kr, Kardévan V. 20 kr, Kalavszky L. 20 kr, Mosantzy T. 20 kr, Reich D. és J. 20 kr, Szilágyi K. 50 kr, Scultety T. 20 kr, Schlesinger K. és P. 20 kr, Tahy G. 1 ft, Tardy R. 20 kr, Toppercer A. 20 kr, Weber 10 kr, Vécsey B. 50 kr; összesen 8 ft 10 kr. — IV. osztály: Balogh A. 50 kr, Farkas D. 80 kr, Lehrfeld A. 30 kr, Lojko G. 20 kr, Lorenz S. 40 kr, Marschalcko B. 1 ft, Michnay A. 1 ft, Neupauer J. 10 kr, Somogyi Gy. 1 ft, Szanthó Gy. 50 kr, Tomasovszky Gy. 20 kr, Tornallyai D. 1 ft, Tritsch S. 30 kr, Bartsch J. 20 kr; összesen 7 ft 50 kr. — III. osztály: Adler S. 50 kr, Dzurányi S. 30 kr, Test T. 30 kr, Gottstág M. 1 ft, Gyóry S. 20 kr, Hevessy E. 1 ft, Hrabézy A. 1 ft, Lind 10 kr, Linkesch 30 kr, Meliorisz J. 40 kr, Pappszász Gy. 1 ft, Pongrácz A. 1 ft, Puchert 20 kr, Schirgér V. 40 kr, Tahy B. 20 kr, Zombory 40 kr; összesen 8 ft 30 kr. — II. osztály Balogh Gy. 50 kr, Csorba 5 kr, Dunkel V. 2 ft, Ferderber 10 kr, Gallik G. 1 ft, Gallik K. 1 ft, Gutmann 10 kr, Greisinger A. 40 kr, Gritzmacher J. 1 ft, Kraizell A. 20 kr, Langhoffer S. 30 kr, Lorenz Gy. 30 kr, Réz S. 40 kr, Roth 10 kr, Tardy J. és K. 40 kr, Urbán 10 kr; összesen 7 ft 95 kr. — I. osztály: Balló A. 1 ft, Bónis J. 1 ft, Bóth M. 1 ft, Dzurányi B. 50 kr, Elsner 10 kr, Gyóry L. 60 kr, Hartmann A. 1 ft, Hazslinszky Gy. 50 kr, Hevessy B. 1 ft 50 kr, Hönsch J. 20 kr, Kornis K. 1 ft, Lavotha D. 20 kr, Lehotzky I. 1 ft, Müller L. 20 kr, Petris O. 22 kr, Saltzer A. 50 kr, Scherfel K. 60 kr, Stoffa J. 1 ft,

Urbán E. 20 kr, Zeisler 20 kr, Zombory K. 60 kr; összesen 13 ft 12 kr. — Wanick Antal 5 ft, Kunczius Károly tanár özvegye szül. Lang Luiza 5 ft

A balaton-füredi kerületi jegyzőség 5 községe 38 ft 88 kr küldött be. Az egyes községek s adakozásai özvegeik:

B.-Füred a maga keblében 17 ft 90 kr, Aszófó 4 ft 3 kr, Nemes Pécel 10 ft 3 kr, Tihany 5 ft 12 kr, Örvényes 1 ft 80 kr.

Duna-Pentele mezővárosban is 55 ft 80 kr gyűlt össze, az adakozók nevei:

Zalay Ferenc esp. plebános 5 ft, Stohl József orvos 2 ft, Máár Ignác postamester 2 ft, Janicsary Mihály cs. k. kapitány 5 ft, Janicsary Szilárd földbirtokos 5 ft, Beller József urad. számtartó 1 ft, Ujváry József földbirtokos 5 ft, Gallovich Rudolf földbirtokos 5 ft, Pettko János urasági intendans 2 ft, Zsebeházy György v. bíró 3 ft, Szép Antal jegyző 1 ft, Aozél István s. jegyző 1 ft, Hajas György r. kath. főtanító 1 ft, Weisz Jánosné földbirtokos 1 ft, Leitner János földbirtokos 1 ft, Boor József ispán 2 ft, Schneeweisz Sámuel orvos 1 ft, Lehoczki Antal molnár 50 kr, Kovács János molnár 1 ft, Czékli Fer. molnár 1 ft, Jovanovich Tivadar magánzó 50 kr, Lampel Simon kereskedő 1 ft, Matlaz János mezei gazda 1 ft, Bruck Bernát mézárós 30 kr, Lustig Ignác kereskedő 30 kr, Müller Mór 30 kr, Sleinder Sámuel 10 kr, Lusztig Simon 10 kr, Leichter Adolf 1 ft, Scheibl Mór 1 ft, Berger Ádám 10 kr, Steiner Jakab 30 kr, Bruck Salamon 80 kr, Schwarz Lipót 1 ft, Steiner Mór 1 ft, Khon Jakab 50 kr.

Földes községének lakosai (Észak-Biharban) szintén kívántak járulni áldozataikkal a nemzeti tudományosság épületéhez s 15 ft. 27 krt küldtek be a nevezett célra. Hozzájárultak:

Bakoss Gábor 1 ft, Tóth József 1 ft, Riró Lajos 20 kr, Kálmán Ferenc izraelita 20 kr, Karácson Mihály 40 kr, Kovács Zsigmond 1 ft, Rácz Ferenc 80 kr, Ványi Sándor 1 ft, Nagy József csendőr-örmeister 40 kr, idősb Sági Gábor 50 kr, Nagy Gábor 20 kr, Gál János 12 kr, Kállai László 50 kr, Kállai János 1 ft, Karácson Bálint 14 kr, Szabó József 20 kr, Huszti Mihály 1 ft, Kónya József 40 kr, Csapó László 1 ft, Karácson Lajos 50 kr, Sági László 1 ft, Hodossy Károly 40 kr, Bogdán Zsigmond 1 ft, Szabó Márton 1 ft, Szabó Bálint 27 kr, Török József 4 kr.

Verőczéről (Nógrád), hol majus 20-án a reformatus hívek szintén nagy áhitattal ülték meg, zsufolásig megtelt templomban, Széchenyi gyászünnepe, ezen egyházközség tagjai 34 ft. 75 krt küldtek be az Akademia palotájára. Az egyes adakozók:

Molnár András 1 ft, Tanos András 1 ft, Tanos Andrásné 1 ft, Kristóf Dávid 1 ft, Pécsi András 1 ft, Pécsi Andrásné 1 ft, Kovács András 1 ft, Kálmán Benó 1 ft, ifj. Pál József 1 ft, Tóth István 1 ft, öreg Pál András 1 ft, Kálmán Lajos 1 ft, Lénárt András 1 ft, Hártó István 1 ft, ifj. Verebes József 1 ft, Szobonya István 1 ft, Kristóf Bálint 1 ft, öz. Kálmán István 1 ft, Macsali András 1 ft, öreg Kovács János 1 ft, Szijjártó Tóth János 1 ft, Csozse Pál r. kath. 1 ft, Verebes István 1 ft, Kis Józsefné 1 ft, Kristóf Juliánna 1 ft, Varga József 1 ft, Kristóf Adám István 1 ft, Csapó Mihály 1 ft, Gelányi István 1 ft, Kristóf István 1 ft, Gelányi János 40 kr, Kristóf József 10 kr, öz. Tóth Jánosné 40 kr, Szobonya Dávid 10 kr, öreg Kálmán Jánosné 40 kr, Gubacsi István 40 kr, Pál János 40 kr, Hártó Dávid 10 kr, név nélkül gyűlt 1 ft 45 kr, Nagy-Mihály ref. lelkész 3 ezüst huszast, Dologh András ref. tanító 1 ft.

Imoláról, Gömör megye egyik délkeleti zugából, egy negyedfélszáz lelket számláló parányi, de igaz magyar, ref. hitű faluból, egyszerű földművesek ajánlataiból 20 ft. küldetett be az Akademia számára. Megemlítjük itt, hogy maj. 6-án itt is megkeseregtek a „legnagyobb magyar“ halálát népes gyászistenítisztelet mellett. Ezen alkalommal emlékeztek meg az Akademiáról is s ekkor gyűlt össze a fentebbi összeg, melyhez járultak:

Sáfrán Mihály lelkész 2 ft, 8 kr, Horkay József 1 ft, Ózsvárt Pál 1 ft, Lenkey György 1 ft, Lenkey Miklós 40 kr, Ózsvárt Lajos ifju, 1 ft, és ennek neje Lenkey Juliánna 40 kr, Ózsvárt Ádám 50 kr, Lenkey Imre 10 kr, Lenkey Tamásné 12 kr, Ambrusz Sándor 4 kr, Arday Károly 10 kr, Ragályi Antal 10 kr, Porcs István 4 kr, Lenkey Lajosné 40 kr, Vaczmány István 12 kr, Kalla József 10 kr, Oláh Dániel 10 kr, Lenkey József 1 ft, Lenkey Illés 1 ft, neje Szeghő Zsuzsanna 1 ft, Ózsvárt Dániel 1 ft, Ózsvárt Károly 40 kr, Zajdó Antal 50 kr, Lenkey Zsigmond 1 ft, 50 kr, neje Ragályi Teréz 1 ft, Ózsvárt József ifju 50 kr, Ózsvárt András 10 kr, Ózsvárt László 40 kr, Deutsch Imre k. jegyző 1 ft, 50 kr, Lenkey Bálint 50 kr, Lenkey Rafél 20 kr, Ragályi Tamás 20 kr, Lenkey Ádám 30 kr, Baum József izraelita 30 kr.

Margittán (Dél-Bihar) 90 ft. 20 kr. gyűlt össze az Akademia számára, melyhez a derék mezőváros a közös pénztárból maga kezdte meg az adakozást. Az egyes adakozók:

Margitta mezőváros 50 ft, Horváth József 2 ft, Horváth Lajos 1 ft, Horváth István 1 ft, Pécsi Sámuel 4 ft, Stettner Lajos 2 ft, Köbling József 2 ft, Knapp József 50 kr, Mün- N. 50 kr, Buhl Adolf 1 ft, Gelbstein Lipót 4 ft, Tokody Lajos 1 ft, Tüdös József 1 ft, Farkas Lajos 1 ft, Mayerhoffer Ferdinand 1 ft, Nagy Károly 1 ft, Albert Mihály 20 kr, Docsekál József 1 ft, Lehoczky János 1 ft, Borha György 1 ft, Rigó Sándor 1 ft, Horn János 5 ft, Sáfr Alajos 1 ft, Gyúrke Ferenc 1 ft, Micskei Dániel 1 ft, Csizmadia czéh 5 ft.

Hazafiai adakozások.

A Vasárnapi Ujság szerkesztőségéhez beküldetett:

A szülőlködő horvátok számára: Tornallyáról (Gömör) Hevessy Bertalan által 32 ft. (Ez özvegehez járultak: Hevessy Bertalan 10 ft, Szent-Ivány Miklós 10 ft, Hámos Antal 5 ft, Simon Endre 1 ft, Hevessy Pál 1 ft, Hevessy Benedek 5 ft.)

Ismételve figyelmeztetnünk kell olvasóinkat, hogy az Akademia s a horvátok számára küldött özvegeken kívül egyéb adakozásokat közzétennünk nem lehet.

Irodalom és művészet.

— (Széchenyi egy új arcképe.) Az elhunyt nagy férfiú tisztelőinek kedves hirt mondunk, midőn jelentjük, hogy gróf Széchenyi Istvánnak egy új, könyomatú nagy arcképe jelent meg, mely hű másolata a m. Akademia birtokában levő életnagyságu olajfestménynek, azon korból, midőn a nagy férfiú életének legszebb szakában működött közöttünk. Ezen arckép valódi

disze lesz szobáink falának, különösen terezebb termekben, hol az erőteljes vonású képet kellő távolságból nézhetjük. E képet *Heckenast* Gusztáv adta ki, rajzolta *Rohn*; ára 2 ft, postai szétküldéssel 2 ft. 50 kr. Örvendünk, hogy e lapokban minap kifejezett ohajtásunk teljesült s akadt vállalkozó, ki a magyar közönségnek azon Széchenyit adja kezébe, kit az ismert és tisztelt. E tárgyban ejtett szavaink viszhangra találtak olvasóink nagy része között, s azóta több levelet kaptunk, melyekben a mi ohajtásunk ismétlését volt alkalmunk olvasni. Egyik nagyon kikiáltott, kellemetlen hatású, szakálás vad arczképéről írja egy vidéki ügyfelünk: „Oh ne menjen e kép a közönség közel oh ne így lássuk szeretett hazánkfát, ne e merev, fájó, vad tekintettel nézzen ráunk azon ember, kiből a legnemesebb szívet ismertük. Miként drámában helyesen tiltja a műszabály, vért láttatni a közönséggel: úgy ne lássuk e lelkiileg összemarczangolt alakot, e szétéptett harmóniát, jegedt typusával. Ne e vad képet mutassák nekünk — — lássuk őt azon honatyai jóssággal, mint láttuk a gyűléseken irományos bőrtáskája mellett, azon kedvesen hajlott okos fővel, melynek a hazaért gondolkozott minden veleje, míg . . . stb.“ — Tisztelt barátunk ezen méltányos ohajtásának a fentemlített arczkép minden eddig megjelentek között legjobban felel meg.

+ (Két Széchenyi-könyvecskét) küldtek be a napokban szerkesztőségünkhöz. Az egyik címe ez: „Széchenyi emlékezete. Irta és debreczeni kaszinó által 1860. ápril 26-án rendezett Széchenyi-gyásznap alkalmával felolvasta *Illésy György*. Debreczenben, Csáthy és társa tulajdona. — A másik: „Gróf Széchenyi István a nemzeti bölcs emléke, egy könyörgésben és egyházi beszédben, melyet az erdélyi unitáriusok kolozsvári templomában 1860. ápril 29-én tartott gyász-istenisztelet alkalmával mondott *Ferencz Józsi* helybeli pap és tanár.

+ (Jeles és termékeny regényírónk *Jósika Miklóstól*), ki 10 év alatt 57 kötetet irt, ismét egy új mű került sajtó alá.

△ (Iparosok naptára) című naptárt fognak kiadni 1861-re *Szabóky Adolf* és *Galgóczy Károly* urak. A naptár irányát a cím eléggé mutatja; terjedelme legalább is 8 iv s ára 50 ujkr. leend. A kiadók szép törekvésért, értelmes iparos osztályunk remélhetőleg nem fogja pártolatlanul hagyni.

+ (A kolozsvári nemzeti színháznál) Széchenyi-dramai pályadíjt létesítenek.

+ Megjelent a szerkesztőségünkhöz beküldetett a következő című munka: „Fehér rózsák, emlékül egy piros rózsának. Költeményfüzér. Irta *Kuliffay Ede*.“ Kapható *Lauffer* és *Stolp* könyvkereskedésében 1 ujftért. 160 lapra terjed s csinosan van kiállítva. A fiatal szerzőnek több költeményével lapunkban is találkozott az olvasó közönség, azért ajánlgatásunk fölösleges volna.

+ A *Riedl Ssende* prágai tanár által Prágában szerkesztett s kiadott „Irodalmi lapok“ című folyóirat első (44 lapra terjedő) füzeté megjelent; érdekes tartalmát a következő cikkek képezik: Irodalmi irányeszmék; A világegyetem (a csillagászat eddigi eredményei); Tájékoztás az újabbkori magyar és külföldi nyelvtudományban; *Macaulay*; *Palacky* csehországi történelmének legújabb kötete; A századok legendája, *Hugo Viktortól*; Magyar irodalom a külföldön. — Ohajtjuk, hogy minél nagyobb részvét nyilatkozzék e messze földről jövő magyar irodalmi vállalat iránt.

— (Az ősz eredeti magyar zenedarabok tárgyában), melyek egy koszaruban *Csermák*, *Lavotta*, *Bihari*, *Ruzsicska*, *Rózsavölgyi* s zenénk több régi bajnokai műveiből *Bartay Ede* által összeszerkesztve, július hó közepén indulnak meg, a szerkesztő figyelmezteti a vállalat szíves pártfogóit, hogy előfizetéseiket a közelebbi júniusi vásár alkalmával legkönnyebben és legbiztosabban beküldhetik s ez azért is kívánatos, mivel így a nyomtatandó példányok száma iránt is jobban tájékozhatja magát a kiadó. Az előfizetési ár 2 frt. és 20 kr-ával *Rózsavölgyi* és társa műkereskedésébe intézendő.

+ (Győrött két érdekes hangverseny volt) a múlt hó vége felé; egyik *Suck András tárogató-hangversenye*, mely az ottani katonai zenekar közreműködésével, általános meglegedésre, majus 25-én tartatott meg. A másik *Reményi Ede hangversenye*, melynek a „Gy. Közlöny“ szerint majus 29-én kellett végbemennie, több műkedvelő közreműködése mellett, kik a jeles művész iránti kitünő tiszteletből léptek föl. A zár- és körszékeket már a hangverseny napja előtt elkaptokták.

b. — (A pesti állandó képműtárlatban) e hóban 78 olajfestmény és 31 más műtárgy van kiállítva. A budapesti művészek 17 olajfestmény és 5 más műtárgy által képviselvek. Ott látható *Kazinczy Ferencz* széphalmi laka és sarkó, *Jakobey Károlytól*; gr. *Széchenyi gypsz* mellszobra, *Marsalkó Jánostól*; *Zách Felicián*, *Orlai-Petricstől*, mely 1861-re műlapja leend az egyletnek. stb.

Ipar, gazdászat, kereskedés.

— (A második pesti löverseny eredménye, szerdán, majus 30-án.)

I. Gr. *Kinszky Okt. díjra* (500 ft.): 1-ső hg. *Auersperg „Sprudel“*-je, 2-ik hg. *Lichtenstein „Beesting“*-je.

II. Gr. *Károlyi István megújított téversenyére* (5000 ft.): 1-ső gr. *Hunyady József „Agitation“*-ja (taval az 1000 aranyat nyerte), 2-ik *Bandman ur „Challenge“*-je.

III. Vadász versenyre (Hunter-Stakes): két futó közül gróf *Kinszky „Caesar“*-ja volt a nyertes.

IV. Második császárdíjra (600 cs. kir. arany): 1-ső hg. *Lichtenstein „Alix“*-e, 2-ik gr. *Wenkheim Rudolf „Doboz“*-a.

V. Széchenyi-díjra (100 arany): 1-ső hg. *Lichtenstein „Thune“*-je, 2-ik gr. *Eszterházy Mihály „Miss Letty“*-je.

△ (Új találmányu kutak.) A kecskeméti mőgzálmalom és fürdő-tulajdo-

nosa feltalálta a módot, mint kelljen a kutat úgy építeni, hogy abba semmi idegen folyadék be ne szívároghasson. Az egész találmány abból áll, hogy a kutat belől ki vagy téglá helyett vashengerrel kell kibélelni. Ily hengerek készülnek jelenleg a pesti gőzmalom jeles vasöntődjében, *Keller ur* kitünő vezetése alatt. E hengerek magassága 1 öl, körülete 15 öl 8¹/₁₀ hüvelyk, átmérője 5 láb. A szerint a mint a kut mélyebb, több ily hengert tesznek egymás fölé, melyeket úgy egymáshoz lehet erősíteni, hogy az érintkező szélek közt sem víz, sem lég be nem hathat.

b. — (A pécsi kőszénbányából) 1859-ben összesen 2 és fél millió mázsa kőszénen ástak; és pedig a dunagőzhajózási társulat bányáiból 1,800,000 mázsa, *Czvetkovics* bányájából 250,000 mázsa, a többi vállalkozókéból pedig 500,000 mázsa került.

b. — (A pesti fölesküdt alkuszok kebelzete) folyamodott egy, az ő érdekeit képviselő lap kiadhatásáért, s az engedélyt meg is nyervén, a lap valószínűleg még e nyár folytán megindul.

b. — (Bécsben egy házépítő társulat alakult,) melynek czélja házakat építeni s azokkal bérbeadás vagy eladás által üzérkedni. — A társulat 4000 darab 500 ftos részvényt bocsát ki, s így két millió alaptőkére számít.

b. — (Törökország dohánytermelése évenként) mintegy 39,434,000 fontra, vagyis 394,340 mázsára megy. Legjobb terem *Macedoniában*, *Thessaliában* s *Anatolia* és *aki* részében. *Thessaliában* *Kairissa* és *Armyra* vidékén mintegy 50,000 mázsa terem, ennek csak egy harmada fogy el otthon, a többi *Görögországba* s *Európa* többi részeibe megy. *Macedonia* évenként 80,000 mázsát termel, ebből vagy 10,000 m. *Oroszországba* és *Ausztriába*, a többi a *konstantinápolyi piacra* megy, honnét csak *Francia- és Angolországba* 32,000 mázsát visznek, a többi a török tartományokban és *Egyiptomban* fogy el. Maguk a törökök a *syriai* dohányt jobban kedvelik. *Syria* 18,000 m. első rendű s 16,000 m. második rendű dohányt termel.

b. — (Hasznos társulat.) *Rzezsov*-ban társulat alakult, mely a természetnek kész földterményeire s az iparosnak kész czikkeire, pénzt előlegez, a termények s iparcikkek eladását magára vállalja s ha eladja, a pénzt bizonyos százalék levonásával a tulajdonosnak átadja.

Közintézetek, egyletek.

+ (A magyar kertészeti társulat Széchenyi-alapítványt hoz létre,) melynek jövedelméből egy vagy több ifju fog a kertészet különböző ágaiban kiépeztetést nyerni.

(*Dr. Batizfalvi orthopádiai intézetében*), mely már egy év óta sikerrel működik, oly betegek is nyerhetnek szállást, kik vidékről azon czélból jönnek fel, hogy betegségüket orvosi műtét által gyógyíttassák. Az ilyenek, ha vendéglőbe szállnak, nemcsak sokba jó a gyógyítás, de emellett még a kívántató ápolásban sem részeülhetnek. *Batizfalvi* intézetében olcsóbb szállást, szolgálatot s e mellett orvosi felügyeletet s ápolást találhatnak. Az intézetet a legjobban fel van szerelve s a király-utczában szép nagy kerttel körülvett házban van elhelyezve. E mellett a városliget friss légű sétányainak közelsége is igen kellemessé és hasznossá teszi azt a betegeknek nézve.

+ (Az evang. árvákat ápoló egylet) jelenlegi választmánya felszólítást intéz hitorsosaihoz, melyben jelenti, hogy a Pesten egy év óta oly áldással működő árva-egylet tovább vezetését átveszi, s magát az intézet pártfogó tagjai-s illetőleg az evang. két testvéregyháznak bemutatja. A szellem, melyben az új választmány működni fog, ugyanaz marad, melyet az intézet alapítói bevallottak. Mivel az alapszabályok 4. §-a, felsőbb jóváhagyás reményében, az intézet érdekében módosított, valószínű, hogy az így módosított alapszabályok új kiadása és szétküldése fog eszközöltetni. Az egylet hivatalos közlönyei a prot. egyháznak Pesten megjelenő lapjai leendnek, de gond lesz rá, hogy a kizárólagosság színét e részben is kerülvén, az egylet egyéb lapokban is megismertette legyen. A tagok száma ez évben már eddig is szépen szaporodott. A hivatalos közlönyök az új tagok neveit, valamint bármily csekély önkéntes adakozásokat is, időről időre közölni fogják, mely tekintetben főleg a Buda-Pesthez közelebb eső gyülekezetek áldozatkésztségei bármilynemű élelmiszerek beszolgáltatására fölkértenek. A választmány azon reményét fejezi ki, hogy a rendes és rendkívüli tagok sorába egyes gyülekezetek fognak beállni s magukat követeik által a közgyűlésen képviseltetni. Hogy a mostani és a leendő választmány kiváló gondot fordítand a lelkészek és tanítók árváira, ez azon kegyeletről, mely az intézet egyik főtenyezője, önként következik. A választmány azon hó vágyát fejezi ki, hogy vajha minél többen akadnának oly kegyes adakozók, kik az árvák számára építendő ház tőkéjét negylelki adományaikkal nevelnék. Az árvaintézet mostani szállása a lipótvárosi naputczában 6. sz. alatt van. A választmány jelenti, hogy *Liedemann Róza* asszonyság elnöke alatt egy nőválasztmány alakult meg, s jelenleg 12 nő, ketten ketten havonként felváltva látogatják az intézetet, s az árvák élelmezése, ruházata, a kellő rend és tisztaság felett a férőbizottmány nyal egyetértőleg örködnek. Az egylet jelenlegi választmánya következő tagokból áll: elnök: *Fuchs Rudolf*, helyettes elnök: *Székács József*; választmányi tagok: *Bauhofer György*, *Fiedler József*, *Filó Lajos*, *Görgey István*, *Jármay Gusztáv*, *Karczag Ferencz*, *Karlovszky Zsigmond*, *Palló Sándor*, *Scholtz János* és *Török Pál*.

△ (Szatmármezei gazd. egyesület) alakítására a megyebeli földbirto-
kosok majus 9-én kitünő számban gyülekeztek össze *Szatmárban*. Az egylet megalakult. Elnökül gr. *Károlyi György* urat, alelnököknek pedig b. *Vécsey József* és gróf *Degenfeld Pál* urakat választák meg. A tervezett alapszabályokat egy kinevezett választmány átnézte és jóváhagyta, s azokat elnökgróf megerősítés végett felsőbb helyre föl is terjesztette. Még az nap 100 alapítótag jelentkezett; rendes segédtagokul még többen iratták be magukat.

Mj ujs á g ?

+ (Kisfaludy Sándor szobrát) Balaton-Füreden június 11-én, tehát csak pár nappal előbb fogják leleplezni, mint a Berzsenyiszobrot Niklán, melynek fölavatása, mint alább olvasható, jun. 14-re van kitűzve. Az Akadémia mindkét ünnepélyen küldöttség által lesz képviselve.

+ (A Berzsenyi-ünnepélyt rendező bizottmány) szükségesnek tartja a közönség tudomására juttatni a következőket: Az emlékkő vallásos felavatása f. é. június 14-én menend végbe Niklán (Somogyban); az egyházi szónoklatot ft. Székács József ur fogja tartani. Külön meghívást a bizottmány csak némi testülethez intézett; ilyenek: a m. Akadémia, a magyar s az erdélyi Muzeumok, a központi gazdasági egyesület, a zágrábi kaszinó, a Szent-István-Társulat s a soproni evang. főiskola. Az általános meghívás hírlapok útján megtörtént s a szerint hivatalos minden magyar s Berzsenyinek minden tisztelője. A Pest és Füred felől érkezőket az elszállásolással megbízott rendezők a gőzössel várják Boglárnál. A fogatok által különösen a helyszínen okozható zavar elkerülése tekintetéből fölkérnek az érkezők, hogy az alább kijelölt pontokon csatlakozzanak a rendezők által ott alakítandó menethez. E pontok a vidék közlekedése szerint: Öreg-Lak, P.-Kovácsi és Marczali. Ezen állomásokról a menet pontban reggel 8 órakor megindul Nikla felé, a hová megérkezvén, a fogatok a rendezők utasításai szerint sorakoznak. A vendégeket 400 terítékű ebéd várandja, melyhez a jegyek Marczaliban Babócsaynál s a helyszínen 4 ftjával válthatók.

+ (A Dugonics-szobor ügye.) Dugonics András egyetlen egyeneságu rokona a „Sz. Híradó“ szerkesztőjét és kiadóját meghatalmazta, hogy a sok érdemű író munkáiból válogatott füzetes gyűjteményt adjanak ki a Dugonics szobor javára. Szegeden műkedvelő társulat is alakult, mely előadásai jövedelmét szintén e célra akarta fordítani; azonban a hatóság ezen előadásokra az engedélyt megtagadván, a társulat most — mint a „Sz. H.“ írja — a kormányzósághoz fölbevezte ez ügyet.

b. — (A József nádor-szobornak) a József téren talapzata már vagy egy hó óta készen van, maga a szobor is rég leérkezett; a föllállítás s leleplezés azonban más alkalomra van halasztva.

+ (Az Eszterházy-féle híres képcsarnok), mint a „P. N.“ biztos forrás után írja, Bécből csakugyan végkép Budára fog szállíttatni, mihelyt itt a termék a nagybecsű festmények befogadására el lesznek készítve.

+ (Gróf Bethlen Olivér) nalácsi kertjében június 3-án, tehát ma vasárnap, népünnepet rendez, melynek jövedelméből kétharmadrész a horvát szülőkölködőknek, egy harmadrész pedig a nagyrapolti tűzkárosult oláhoknak fölségelésére van szánva.

+ (Liszt Ferencsről) írják a német lapok, hogy rövid idő múlva össze fog kelni Wittgenstein hercegnővel.

+ (Reményi Ede) hazafias érzelmének igen szép jelét adta azért, hogy azon hangversenyek jövedelméből, melyeket közelebb hazánk több városában rendezett, mintegy 2000 frot adott jótékony és közczelokra.

+ (Csillag Rósa jeles magyar énekesnő) közelebb Londonban vendégszerepelt s nagy tetszést vívott ki. A londoni lapok, egy-kettő kivételével, mint német énekesnőről szólnak róla. Most a párisi operához készül.

— (Ney Ferenczet, a pesti reáliskola magyar nyelvtanárát) mult héten, születése napján, szép ünnepélylyel lepték meg tanítványai, mely alkalommal nem hiányoztak köszöntések, koszorúk, virágok s alkalmas, címés ajándékok sem. Tanusítja ez az intézet növendékeinek a magyar nyelv és irodalom iránti lelkes vonzalmát is, midőn azok tanítóját, képviselőjét körükben így megtisztelik. E tiszteletből a tisztelőkre is csak jó hír háramlik. — Nem mulaszthatjuk el ezen alkalommal lapunk egy korábbi hibás adatát megigazítani. Midőn a Pesten tartott Széchenyi gyászünnepélyről szözlöttünk, az volt említve, hogy azon napon valamennyi tanítvány is ünnepi szünetet tartott „kivéve az ipartanodát.“ Hiteles értesülés folytán ki kell utólagosan jelentenünk, hogy akkori tudomásunk téves volt, mert az napon a pesti ipartanoda sem tett kivételt s növendékei szintén teljes részt vettek a gyászünnepélyben. A tanárok azon napon leczkét szintén nem tartottak.

△ (A pesti műegylet és évi közgyűlése) jövő június 5-én megy végbe Pesten, az egylet helyiségeiben.

△ (A „Prot. Lap“) egy vezércikkében a patens szerint rendezkedett egyházakat fölszólítja, hogy minden nehézség elhárítása végett a zsinati előkészületekben a nagy többséggel egyesülten működjenek.

b. — (A pesti hideg Duna-fürdőket) majus 20-án nyitották meg, hanem a majus végét kellemetlenné tévő hős napok miatt aligha sokan használják még.

+ (A pesti legényegylet is szerzett egy Széchenyi-mellszobrot) társalgási tereme számára. A legnagyobb magyar emléket ez egylet majus 20-án ülte meg ünnepélyesen, számos vendég jelenlétében, mely alkalommal több költeményt szavaltak s a „Szózatot“ elénekelték.

+ (Egerben katolikus legényegylet) alakult meg majus 13-án.

b. — (A pesti ezévi löversenyben) a kitűzött díjak összege 4,330 db. cs. kir. arany és 17,580 ftra ment. Nem csuda tehát, ha e versenyekre több idegen is elhozta lovát.

+ (Telekcsere). A dunagözhajózási társulat a m. Akademiával a tervezett telekcsere elvileg elfogadván, annak tetteles végrehajtásával Wodjányer Mór urat bizta meg.

b. — (Házeladás.) Majus 24-én adták el Pesten árverelés útján a Marcsibányi Lőrincz-féle, az uri- és zsidó-utca szögletén fekvő egyemeletes házat, hol hajdan a királyi tábla s a nemzeti kör is szállásolt, melyet, mint legtöbbet igérő, gr. Karácsonyi Guido tartott meg 151,500 fton.

+ (Komáromot), mint a „Hölgyfutár“ írja, újra szerződötték nemzeti színházunkhoz. Helyesen.

+ (Dumas Sándor az öreg francia regényíró) kis hajójával, Garibaldi-nak Sziciliába vitorlázott hajórajócskájához csatlakozott, hogy az ottani eseményeket mindjárt melegében irodalmi czélokra felhasználja.

+ (A szabadkai közczéltanács) elhatározta, hogy az új sétatér Széchenyi nevére neveztesse el s ott a nagy hazafinak közadakozás útján szobor állíttassék; elhatározta továbbá, hogy a gymnasium jelesebb növendékei közt évenként kiosztandó 200 ftnyi ösztöndíj „Széchenyi-ösztöndíj“ czím alatt örök időre alapíttassék.

△ (Egy igazán magyar kereskedő), De Rivó György értesíti a közönséget, hogy bizomanyi és szállítmányi üzletét megnyitotta. Ez értesítésben egyszermind arról tesz jelentést, hogy üzletét egészen magyar nyelven kezeli, — mit a kereskedő-világ eddig lehetetlennek tartott, — s azt magyar ösztönességgel és becsületességgel folytatni szilárdan el van határozva. Irodája Pesten, az „István főherceg“ szállodában van. — Példáját, ugy hisszük, több kereskedő fogja követni.

△ (Uj politikai irodalmi és gazdasági lap) fog megjelenni Temesvárott oláh nyelven „Albina banatului“ (bánsági méh) czím alatt. Szerkeszteni Mantyuka N. fogja.

△ (Angolországban a löversenyek) valódi nemzeti népmulatságok. Palmerston „olympusi játékoknak“ nevezte azokat. Legközelebb ment végbe az Angolországban leghíresebb, ugynevezett Derby-löverseny, London közelében, melyen Londonból és 100 mérföldnyire annak vidékéről minden élő ember meg szokott jelenni, hacsak teheti. — A verseny napján a parlament sohasem tart üléseket. A verseny előtt már három nappal kétfogatu berkocsi 150 fton alul nem lehetett kapni, annyira le voltak foglalva, sőt már az omnibusokon is előre váltottak jegyeket. Ily alkalommal számtalan és sokban igen nagy összegű fogadások szoktak történni egyik vagy másik ló győzelmére.

+ (A horvát szülőkölködők javára Zomborban is) szándékoztak műkedvelői hangversenyt rendezni majus 20-án. Megtartották-e, s minő eredményel? még nem tudjuk. — A Kassán ugyane célra rendezett hangverseny 2000 frot jövedelmezett.

— (Egri hangverseny.) Eger, maj. 29. Az itt folyó hó 13-án a horvát szülőkölködők javára tartott hangversenyéről és eredményéről egy pár szót. — Több ur és hölgy által tartatott az, és szép sikerrel. A bevétel közel ezer forintot tett, melyhez érsek ő exellentiaja 300 forinttal járult. — Az itteni közönség melegekléségét eléggé tanusítja ez, mely oly lelkesült vala, s különösen közszeretető írónk Jókai Mór kiléptével, a ki ez alkalommal hozánk rándulva színtén néhány költeményt szavalt, oly szünhetlen éljenviharban tört ki, hogy szemekink önkénytelen könybe lábbadtak. Hát még midőn a hangverseny befejeztével felhangzott „Hazádnak rendületlenül légy híve oh magyar!“ — A közönségben képviselve vala, birtokos, polgár, kézműves, hivatalnok, egyszóval minden rangu, nem hallgatva el a káptalan főtiszt. urait sem érsek ő exellentiajával együtt, meghozta mindenki a maga fillérét az áldozat oltárára. Fogadják a honszeretben mindég kitűnt egriek, a közös elismerést. — T.

△ (A szülőkölködő horvátok fölségelésére rendezett sorsjáték jegyeit) a pesti s egyéb kereskedők 10 százalék haszon mellett árultatják. E haszonról azonban Hollósy Béla, pesti fűszerkereskedő, a jótékony cél iránti kegyelemből lemond s kereskedő-társait is hasonlóan cselekedni szólítja fel. Azóta már több pesti kereskedő önkényt bejelenté hasonló készségét, névszerint Schmidt József fűszerárus, Sester Armin papirkereskedő, Mercse János szalagkereskedő, Selley Jenő divatkereskedő, Gindrich József fűszerárus, Philippár József pénzváltó és Hollósy Béla fűszerárus.

+ (A hassai műkedvelői előadás) a horvát szülőkölködők javára, majus 14-és 15-én tartatott meg, mint már érintve volt lapjainkban, nagyszámu közönség jelenlétében s általános tetszés közt. Részleteiről a „K. E. Értesítő“ után mi is bővebben szólhatunk. A előadás „Hunyady László“ nyitányával kezdődött; ezt követte Scribe „Minden mód szabad“ című vígjátéka, szabatosan és élénken előadva; különösen sok szinpadí ügyességet tanusítottak: Forgács Eleonora grófnő (mint Agótha) s Semsey szül. Csáky Irma grófnő; a férfiak közt: Ghyczy József (Rosambert marquis) Csáky Gyula gróf (Jean), és b. Luzinczky Géza. — Erre Csorba Irene k. a. első este Rubinstein „Magyar ábrándját“, második este pedig Székelynek egy ábrándját játszta el zongorán valódi virtuozitással. Az első szakaszt az „Ilkából“ egy jelenet fejezte be, jelesen előadva Hartenthal asszony, Fiedler, Toperezer és Posorski urak s egy a zenegylet tagjaiból alakult zenekar által. A második szakasz egy magyar ábránddal nyílt meg, mely gondokán, zongorakisérettel adatott elő szerzője, Novák Ignác által. — Az erre következett „Olasz dalt“ Schneider-Pongrácz Vilhelmina bárónő és Posorski ur igen szépen énekelték el. — Nagy lelkesedéssel fogadtatott azon magyar dalegyveleg, melyet Posorski ügyesen állított össze, s zenekarkisérlet mellett Forgács-Pongrácz Eleonora grófnő, Schneider-Pongrácz bárónő, Wögerer és Posorski urak igen jelesen adtak elő. Egy részét ismételni is kellett. Ugyanők adták elő a Posorski által négy hangra szerencsésen alkalmazott „Tied vagyok, magyar hazám“ kezdetű dalt is, melynek ismétlését a közönség viharos tapsal kívánta. — Ezután Posorski és Wögerer urak egy ketőt énekeltek a „Puritanokból“. — Az est fénypontját azon két ábrázolat képezi, melyek egyike „magyar parasztnyegzőt“ Barabás rajza után, másika „egy magyar országos vásárt“ tüntetett elő. Mindkét ábrázolat igen jelesen sikerült, s azon egyenesen e célra készített különféle öltönyök s viseletek, melyek Magyarország és szomszédtartományai különböző nemzeti-

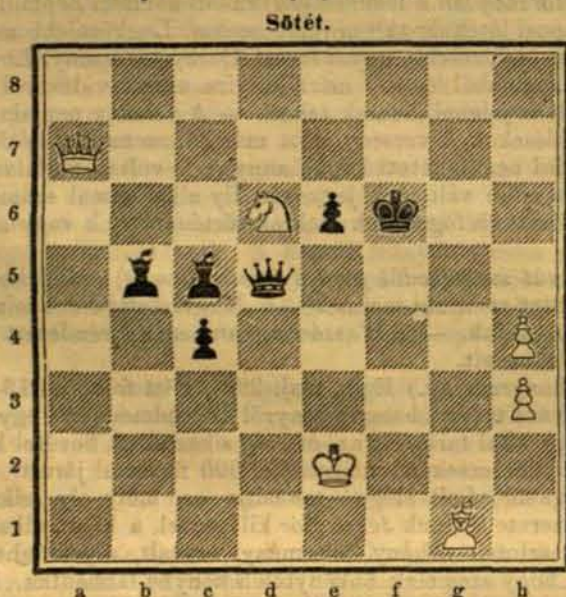
ségeinél divatoznak, ép oly pompás, mint változatos látványt nyújtottak, melynek érdekét emelé még az egyes nemzetiségek jelentős csoportozata. Az egész ábrázolatot 64 személy képezte.

+ (Ábrányi Kornél Reményi Edének) lapunk mult számában kivonatilag közzétett óvására a „P.-Naplóban“ válaszolt, mit a viszonyosság tekintetéből, szintén kivonatilag, lapunkba átvenni jónak láttunk. — Ábrányi Reményinek azon állítása ellen, mintha ő a kérdéses népdalok átírásában mindent ez utóbbi után másolt volna le, óvást tesz, állítván, hogy a népdalok az összes nemzet közvagyon, s azokat ép úgy szabad Péternek énekelni, hangversenyekben előadni, hangjegyekre tenni s különböző hangszerekre átírni, mint Pálnak vagy akárki másnak. — A kérdéses két népdalnak dalmhangmenetei — mondja tovább — történetesen olyanok, hogy azokat semmiféle zenebölcsész, a nélkül, hogy magyar eredetiségéből ki ne vetkőztesse, nem képes más harmóniakkal kísélni, mint a hogy azt Reményi játszotta s a hogy ő is (Ábrányi) átírta. Továbbá az ugynevezett cigányos sallangok

s hangjegy-arabeskek, melyekkel Ábrányi átírta körülfonta, s melyeket Reményi saját találmányaként tüntet föl, szintén nem lehet sem kérdés, sem óvás tárgya, mert ezek ép oly szabad kincsei a magyar zenének, mint a zsinór vagy rojt a ruhának. De nem is Reményitől hallotta ő (Ábrányi) e dalokat először; tíz év óta számtalanszor hallá, még pedig ép azokkal a cigány floriturákkal előadni Boka Károlytól, kit szerinte Reményi is utánozott; tehát ő (Ábrányi) tíz évi emlékeit s korántsem Reményit utánozta átírásában. A mi pedig a Reményi által felhozott Kolumbus tojását illeti, arra azt jegyzi meg válaszoló: hogy nagy különbség, a művészetben eredetit teremteni s eredetileg előadni, s ugylátszik, hogy Reményi e kettőt összetévesztette. Reményi azon kérdésére: hogy mért adta ki Ábrányi e népdalokat épen most, s mért nem nevezte meg a kuforrást? válaszolja az elmondottak után külön feleletet adni nem tartja szükségesnek. Végre ő is a zeneközönség izlésére s pártatlan ítéletére hivatkozik, hogy határozzon ez az ügy fölött, ha majd Reményi átírata is megjelenik.

SAKKJÁTÉK.

22-ik sz. feladvány. — Rozsnyay Mátyástól (Szabad-Szálláson).

Világos indul s 3-ik lépésre matot mond.

A 17. számú feladvány megfejtése.

(Weisz A. J. tanártól.)

- 1) V b7 — b6 . . . . . F c1 — d2: (legjobb)
- 2) F c6 — f3 . . . . . B a1 — e1 A)
- 3) V b6 — d6 † . . . . . K e5 — d6:
- 4) H h6 — f7 †

A)		B)	
Világos.	Sötét.	Világos.	Sötét.
2)	K e5 — f4 B)	2)	F d2 — b4:
3) V b6 — d6 †	K f4 — e3	3) V b6 — e3 †	K e5 — f6
4) H h6 — g4 †		4) V e3 — d4 †	

Helyesen fejtették meg. Vessprémben: Fulöp József. — Pesten: Cselkó György, Engel Imre. — S.-Patak: Szivos Mihály. — Parabutinban: Rothfeld József. — T.-Füreden: Nánágy Gyula.

Rövid értesítések. Berhida: K—y. Ön a 16. sz. feladványt helyesen fejtette meg. A 18-ikra vonatkozólag, Sötétnek tetszésétől függ b7 — b6 vagy b7 — b5 lépést tenni. — Várdomb: K. Ha Sötét első lépésben e7 — e8 V vagy H b7 — c5 lépést teszi, a mat csak négy lépés alatt lesz megadható, mert a Vezért vagy Huszárt közbeteheti. Van e feladványnak szép három lépéses megfejtése is: de az nehéz. — Debreczen: H. P. Önnek igazán van, mi főnebbi válaszukból is kitetszik. Egyébiránt köszönjük a figyelmet és megemlékezést. — S.-Patak: Sz. M. Ön visszatértenek csak örülni tudunk, s nem kételkedünk, hogy a 18.—20. sz. f. valódi megfejtésére is reátaláljunk. — Ó-kánissai olvasó-egylet. Az önök figyelmébe ajánlott feladvány talán nagyon is nehéz volt?

Színházi napló.

Péntek, majus 25. *Irfé Hektor* ur bucsuelőadásaul: „*Rigoletto*.“ Opera 4 felv. Zenéjét írta *Verdi*.

Szombat, majus 26. *Hollósy-L.-né* javára: „*Hunyady László*.“ Eredeti opera 4 felv. Zenéje *Erkel Ferenc*től. A jutalmazott művésznőt megjelenésekor a közönség tapsviharral s valóságos koszoru- és virágzáporral fogadta. Szilágyi Erzsébetet Ellingerné helyett ezuttal Kaiser-Ernestné asszony énekelte, még pedig a jutalmazott iránti szivességéből minden díj nélkül. Közönség nagy számmal.

Vasárnap, majus 27. A színház zárva volt.

Hétfő, majus 28. „*A szigetvári vértanúk*.“ Eredeti szomorujáték 4 felv. Írta *Jókai Mór*. Jurancsnek (Rónai), különösen azon jelenetében, midőn társával a végkirohanásra indul, egy kis mérsékletet ajánlunk. Réthit ohajtanók inkább népszínművekben látni. Az odalisk szerepét Bognár Vilma helyett,

nem tudjuk, mi okból, ezuttal Szathmáry Janka adta; így természetesen az ének is elmaradt. Jókainé, Felekiné, Feleki, Lendvai, Tóth jelesen működtek közre; hanem a gépezet működését nem lehet valami különös pontossággal rágalmozni. Az előadás ezuttal, valószínűleg a lóverseny miatt, félnyolczkor kezdődött. A színház egészen megtelt, csupán a páholyok közönsége volt gyengén képviselve.

Kedd, majus 19. „*Mártha, vagy a richmondi vásár*.“ Vig opera 4 felv. Flotowtól.

Szerda, majus 30. Először: „*A mátrai vadászat*.“ Eredeti vigjáték 3 felv. Írta *Fáy András*. Valahára tehát színrekerült a rég emlegetett vigjáték, a még mindig ifju lelkü szerzőnek épen 74-ik születése napján. Az új darabot általános tetszéssel fogadta a közönség. Az előadás egyöntetű, kerekded volt, miután a szerepek az elsőtől fogva az utolsóig mind jó kezekben voltak. A köztisztelőben álló szerző az előadás jövedelmének ötötöt részét a drámai ügy emelésére a színháznak engedte át. A szépszámu közönség zajosan hívta a szerzőt, de nem volt jelen.

Csütörtök, majus 31. „*Tücsök*.“ vigj. 3 felv.

Szerkesztői mondanivaló.

5118. Nagybánya. P. Zs. Lapunk mai számából érteni fogja ön, hogy közelebbi ohajtása már is teljesült.

5119. Kis-Körös. Povaszay Pál csizmadia-mester. Vettük a 42 darab régi pénzt, s átadandjuk a nemzeti Muzeuumnak. Köszönet a megemlékezésért.

5120. Debreczen. B. L. Önről soha szó nem volt, sem egyik, sem másik lapunkban. Ha valamelyik közlésre észrevétele van önnek, az igazítást, czáfolatot mindenkor szívesen veszszük. Ez utóbbira, a hirlapi hang, illem és terjedelem között, szívesen tért ajánlunk; de ama kihívó nyilatkozatot nem közölhetjük, sem egyéb kívánságát nem teljesíthetjük. Ez eddig nem áll hatalmunkban.

5121. Eger. T. S. A választott tárgy olyan, hogy a létező körülmények között közölhetését nem remélhetjük. Nem ajánljuk a kidolgozást.

5122. M. Berény. B. B. Vettük a becses közleményt. Nem késünk vele egy percig sem a kényszerűségeen túl. Ötvennél több, kisebb-nagyobb tudósítás Széchenyi-gyászünnepelekről fekszik asztalunkon. Mind érdekes, s mindegyiknek közlése a mai idők s érzület jellemzésére fontos, de hova tegyük egyszerre? s mikép szorítsuk ki a helyökből kimozdulni nem akaró egyéb cikkeinket? Jó volna a jó tanács.

5123. Selmező. O. V. A gyászravalat eszméje szép és eredeti, a rajz tiszta, correct; de, fájdalom, reánk nézve elkésett. Számolhatunk ön más téreni közremunkálására?

5124. Debreczen. I. Gy. A két ellenkező tartalom levél azon határozatra birt, hogy elvárunk egy harmadikat. A pénz iránti rendelkezését kérjük, az minden pillanatban készen áll, s nyugtája után oda küldetik, a hova kívánja ön.

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-orosz naptár	Nap-kelet nyug.		Izraelit. naptár	Hold-kelet nyug.	
			6. p.	6. p.		6. p.	6. p.
Junius					Május (ó)		
3 Vasár.	6 1 Sz. Hár.	6. sz. H.	22 B Pünk.	4 8	7 48	13 Sám.	8 13
4 Hétfő	Jézus sz. vér	Berta	23 Pünk. h.	4 8	7 49	14 (gyóz.)	9 15
5 Kedd	Vend. Bonif.	Vendel	24 Pünk. k.	4 7	7 49	15 Makab	9 57
6 Szerda	Norbert	Izaiás	25 Kantor	4 6	7 50	16	10 30
7 Csütört	Urnapja	Pulcher.	26 Carpus	4 6	7 51	17	10 58
8 Péntek	Médard püsp	Médard	27 Therapius	4 5	7 52	18 Salam.	11 19
9 Szomb.	Felicián vért.	Els.(Pr.)	28 Nicetas p.	4 5	7 52	19 Sab.	11 37

Holdnegyed: ☾ Holdtölte 3-kán 6 óra 1 perczkor este.

TARTALOM.

Zsedényi Eduárd (arczkép). — A vén muzsik. K. . . . . Béla. — Hurbán bég. Jókai Mór. — Sárospatak és régi vára (képpel). Zombory G. — Berzsenyi Dániel mellszobra (képpel). — Vázlatok a magyar viselet történetéből (folyt., képpel). Vizkeleti Béla. — A róza története és fajai (folyt.). — Tárház: Jámor ohajtás. — Az aggteleki barlang rendes kezelés alá jutott. — Széchenyi-gyászünnepelek. — Magyar Akademia palotája. Hazafui adakozások. Irodalom és művészet. Ipar, gazdaság, kereskedés. Közintézetek, egyletek. Mi újság? Sakkjáték. Színházi napló. Szerkesztői mondanivaló. Heti naptár.

Felelős szerkesztő: Pákh Albert (lak. uri-utca 12. sz.)